

III

(Andra akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA SAMARBETSOMRÅDET

BESLUT AV EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

nr 73/13/KOL

den 20 februari 2013

om ändring för åttionde gången av procedurreglerna och de materiella reglerna inom området för statligt stöd genom införandet av ett nytt kapitel om tillämpning av reglerna om statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽¹⁾, särskilt artiklarna 61 till 63 och protokoll 26,

med beaktande av avtalet mellan Eftastaterna om inrättandet av en övervakningsmyndighet och en domstol ⁽²⁾, särskilt artiklarna 5.2 b och 24,

som erinrar om procedurreglerna och de materiella reglerna inom området för statligt stöd som myndigheten antog den 19 januari 1994 ⁽³⁾, och

av följande skäl:

Enligt artikel 24 i övervakningsavtalet ska övervakningsmyndigheten ge verkan åt bestämmelserna om statligt stöd i EES-avtalet.

Enligt artikel 5.2 b i övervakningsavtalet ska övervakningsmyndigheten (nedan kallad *myndigheten*) utfärda meddelanden eller riktlinjer i frågor som behandlas i EES-avtalet, om EES-avtalet eller övervakningsavtalet uttryckligen föreskriver det eller om övervakningsmyndigheten anser det nödvändigt.

Den 19 december 2012 antog kommissionen ett nytt meddelande om tillämpningen av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät ⁽⁴⁾.

Meddelandet är av betydelse även för Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Det är nödvändigt att trygga en enhetlig tillämpning av reglerna om statligt stöd i hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

⁽¹⁾ EES-avtalet.

⁽²⁾ Övervakningsavtalet.

⁽³⁾ Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervaknings- och domstolsavtalet, antagna och utfärdade av Eftas övervakningsmyndighet den 19 januari 1994, offentliggjorda i *Europeiska unionens officiella tidning* (nedan kallad *EGT* eller *EUT*) L 231, 3.9.1994, s. 1, och EES-supplementet nr 32, 3.9.1994, s. 1. Nedan kallade *riktlinjerna för statligt stöd*. En uppdaterad version av riktlinjerna för statligt stöd finns på myndighetens webbplats: <http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁴⁾ Meddelande från kommissionen Gemenskapens riktlinjer för tillämpning av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät, EUT C 25, 26.1.2013, s. 1).

Enligt punkt II under rubriken "Allmänt" i slutet av bilaga XV till EES-avtalet ska myndigheten efter samråd med kommissionen anta rättsakter som motsvarar de som antagits av kommissionen.

Samråd har hållits med Europeiska kommissionen och Eftastaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Riktlinjerna för statligt stöd ska ändras genom införande av ett nytt kapitel om tillämpningen av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät. Texten till det nya kapitlet finns i bilagan till detta beslut.

Artikel 2

Endast den engelska texten är giltig.

Utfärdat i Bryssel den 20 februari 2013.

För Eftas övervakningsmyndighet

Oda Helen SLETNES

Ordförande

Sabine MONAUNI-TÖMÖRDY

Ledamot av kollegiet

BILAGA

TILLÄMPNING AV REGLERNA FÖR STATLIGT STÖD PÅ SNABB UTBYGGNAD AV BREDBANDSNÄT ⁽¹⁾

1. INLEDNING

- (1) Bredbandsanslutning är av strategisk vikt för europeisk tillväxt och innovation inom alla sektorer av ekonomin och för den sociala och territoriella sammanhållningen. I unionens Europa 2020-strategi framhålls vikten av en utbyggnad av bredbandsnät. I ett av dess flaggskeppsinitiativ, en digital agenda för Europa, anges samma mål som för Europa 2020-strategin ⁽²⁾, dvs. att alla i Europa ska ha tillgång till grundläggande bredband senast 2013 och att man 2020 ska ha uppnått i) att alla i Europa har tillgång till högre internethastigheter på mer än 30 Mbps och ii) att 50 % eller fler av de europeiska hushållen har internetabonnemang på över 100 Mbps. I linje med Europa 2020-strategin och den digitala agendan för Europa, ger Eftas övervakningsmyndighet (nedan kallad *myndigheten*) också sitt stöd till vittomfattande tillgång till bredbandstjänster för Europas alla medborgare, och tillgång till högre internethastigheter.
- (2) Sektorn för elektronisk kommunikation har genomgått en grundlig liberaliseringsprocess och är nu föremål för sektorspecifik reglering. EU:s rättsliga ram för elektroniska kommunikationer innehåller även bestämmelser om harmonisering vad gäller bredbandstillgång. ⁽³⁾ När det gäller befintliga bredbandsnät omfattas grossistmarknaderna i dagens läge av förhandsreglering i flertalet medlemsstater. En ytterligare utbyggnad av bredbandsnät, särskilt när det gäller nästa generations nät (nedan kallade NGA-nät) ⁽⁴⁾, fortsätter att kräva ingripanden från de nationella regleringsmyndigheternas sida på grund av den roll dessa spelar inom sektorn för elektronisk kommunikation.
- (3) Det är desto viktigare att offentliga medel används med omsorg inom denna sektor och att kommissionen ser till att statligt stöd kompletterar och inte ersätter investeringar som görs av marknadsaktörer. I alla statliga ingripanden bör man i möjligaste mån begränsa risken för att privata investeringar trängs ut, att kommersiella investeringsincitament ändras och, slutligen, att konkurrensen snedvrids i strid mot Europeiska unionens gemensamma intresse.
- (4) I dessa riktlinjer sammanfattas principerna för kommissionens politik vid tillämpningen av fördragets regler om statligt stöd på åtgärder till stöd för utbyggnad av bredbandsnät i allmänhet (avsnitt 2). De förklarar tillämpningen av dessa principer vid bedömningen av stödåtgärder för snabb utbyggnad av grundläggande bredband och NGA-nät med mycket hög hastighet (i avsnitt 3). Myndigheten kommer att tillämpa dessa riktlinjer vid bedömningen av statligt stöd för bredband. Detta kommer att öka klarheten om rättsläget och öppenheten i myndighetens beslutsfattande.

2. DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA FÖR MYNDIGHETENS POLITIK PÅ OMRÅDET STATLIGT STÖD TILL BREDBAND

- (5) Enligt artikel 61.1 i EES-avtalet är "stöd som ges av EG-medlemsstater, Eftastater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med detta avtal i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna". För att en åtgärd ska utgöra statligt stöd måste således följande kumulativa villkor uppfyllas:
 - a) Stödet ska beviljas med statliga medel.
 - b) Det ska ge företag en ekonomisk fördel.

⁽¹⁾ Detta kapitel motsvarar *meddelandet från kommissionen med rubriken Gemenskapens riktlinjer för tillämpning av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät* (EUT C 25, 26.1.2013, s. 1).

⁽²⁾ Meddelande från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, KOM(2010) 245 slutlig, En digital agenda för Europa, som erkänns i resolution från den 37:e möte den 26 oktober 2011.

⁽³⁾ Se artikel 12.4 i den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5cl i bilaga XI till EES-avtalet (*Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv)* (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33)) (EUT L 116, 22.4.2004, s. 60 och EES-supplementet nr 20, 22.4.2004, s. 14), ändrat genom direktiv 2009/140/EG (direktivet om bättre lagstiftning) (EUT L 337, 18.12.2009, s. 37) (ännu inte införlivat i EES-avtalet) och genom den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5cl i bilaga XI till EES-avtalet (*förordning (EG) nr 544/2009*, (EUT L 167, 29.6.2009, s. 12); EGT L 334, 17.12.2009, s. 4 och EES-supplementet nr 68, 17.12.2009, s. 4).

⁽⁴⁾ Se den rättsakt som det hänvisas till i punkt 26 L i bilaga XI till EES-avtalet (*kommissionens rekommendation, 20.9.2010 om reglerat tillträde till nästa generations accessnät* (EUT L 251, 25.9.2010, s. 35) EUT L 341, 13.12.2012, s. 28, och EES-supplementet nr 70, 13.12.2012, s. 32).

- c) Fördelen ska vara selektiv och
- d) snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen.
- e) Åtgärden ska påverka handeln inom EES.

2.1 Artikel 61.1 i EES-avtalet: förekomst av stöd

- (6) **Användning av statliga medel:** Överföring av statliga medel kan ske på olika sätt, t.ex. i form av direkta bidrag, skattelättnader, ⁽⁵⁾ mjuka lån eller andra typer av förmånliga finansieringsvillkor. Statliga medel är involverade också när staten tillhandahåller en naturaförmån, till exempel genom att investera i byggandet av (en del) av bredbandsinfrastrukturen. Statliga medel kan användas ⁽⁶⁾ på nationell, regional eller lokal nivå.
- (7) **Åtagande:** Statliga åtgärder till stöd för investeringar i bredband är i regel avsedda för utövandet av en ekonomisk verksamhet, t.ex. byggande, drift och beviljande av tillgång till bredbandsinfrastruktur eller tillhandahållande av anslutningsmöjligheter för slutanvändare. Också staten själv kan bedriva en ekonomisk verksamhet när den driver och utnyttjar (delar av) en bredbandsinfrastruktur, till exempel genom ett eget företag eller inom ramen för statsförvaltningen. Byggandet av en bredbandsinfrastruktur med siktet inställt på att den i framtiden ska utnyttjas kommersiellt av staten eller utomstående aktörer, utgör också ekonomisk verksamhet. ⁽⁷⁾ Utbyggnaden av ett bredbandsnät för icke-kommersiella ändamål utgör eventuellt inte statligt stöd, ⁽⁸⁾ eftersom byggandet av nätet inte gynnar vissa företag. ⁽⁹⁾ Om ett sådant nät däremot senare öppnas för investerare eller aktörer inom bredbandsområdet är det sannolikt fråga om statligt stöd. ⁽¹⁰⁾
- (8) **Fördel:** Stödet beviljas i regel direkt till de investerare som finansierar nätet och dessa väljs i de flesta fall ut genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande. När det statliga bidraget inte ges på normala marknadsvillkor och därför utgör statligt stöd på grundval av principen om en privat investerare i en marknadsekonomi (se punkt 11 nedan) garanterar genomförandet av en konkurrensutsatt urvalsprocess att allt eventuellt stöd är begränsat till vad som är absolut nödvändigt för att projektet i fråga ska kunna genomföras. Stödet elimineras dock inte, eftersom myndigheten fortfarande ger andbudsgevern ett bidrag (t.ex. genom s.k. "gap funding" eller ett bidrag in natura), och syftet med ett sådant förfarande är uttryckligen att välja stödmottagare. Det ekonomiska stödet ger andbudsgevern möjlighet att bedriva affärsverksamhet på villkor som annars inte skulle stå till buds på marknaden. Förutom den direkta mottagaren av stödet kan tredjepartsoperatörer som beviljas grossisttillträde till den subventionerade infrastrukturen vara indirekta stödmottagare. ⁽¹¹⁾
- (9) **Selektivitet:** Statliga åtgärder till stöd för utbyggnad av bredbandsnät är selektiva i den meningen att de är inriktade på bredbandsinvesteringar och utomstående företag som endast är verksamma inom vissa segment av den totala marknaden för elektroniska kommunikationstjänster. När det gäller kommersiellt verksamma slutanvändare inom det subventionerade nätet ⁽¹²⁾ kan det däremot hända att åtgärden inte är selektiv så länge som den subventionerade infrastrukturen står öppen för alla sektorer av ekonomin. Det kommer att finnas selektivitet om bredbandsutbyggnaden specifikt riktar sig till särskilda användare inom näringslivet, t.ex. om det statliga stödet inriktas på att bygga ut ett bredbandsnät till förmån för förutbestämda företag som inte väljs enligt allmänna kriterier som tillämpas inom hela det område som den stödbeviljande myndigheten ansvarar för. ⁽¹³⁾

⁽⁵⁾ Se till exempel kommissionens beslut i ärende N 398/05 – Ungern, *Development Tax Benefit for Broadband*.

⁽⁶⁾ Ett offentligägt företags resurser utgör statliga medel i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet eftersom myndigheterna kontrollerar dessa resurser. Mål C-482/99, Frankrike mot kommissionen, REG 2002, s. I-4397. I överensstämmelse med denna dom måste det dessutom bedömas huruvida finansiering via ett offentligägt företag kan tillskrivas staten.

⁽⁷⁾ Mål T-443/08 och T-455/08, Freistaat Sachsen m.fl. mot kommissionen [2011], punkterna 93–95.

⁽⁸⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende NN 24/07 – Tjeckien, *Prague Municipal Wireless Network*.

⁽⁹⁾ På motsvarande sätt gäller att om ett nät byggs eller bredbandstjänster upphandlas för att tillgodose den offentliga förvaltningens egna behov kan det under vissa omständigheter hända att ett sådant ingripande inte ger vissa företag en fördel. Se kommissionens beslut i ärende N 46/07 – Förenade kungariket, *Welsh Public Sector Network Scheme*.

⁽¹⁰⁾ Kommissionens beslut i ärende SA.31687 (N 436/10) – Italien, *Broadband in Friuli Venezia Giulia (Project Ermes)* och i ärende N 407/09 – Spanien, *Xarxa Oberta*.

⁽¹¹⁾ Det är sannolikt att bidragsförmånen åtminstone kommer tredjepartsoperatörer till godo, även om dessa betalar en ersättning för grossisttillträdet. Grossistpriser är faktiskt ofta reglerade. Prisreglering leder till ett lägre pris än det som grossisten annars skulle kunna uppnå på marknaden (som skulle kunna vara ett monopolpris om det inte finns någon konkurrens med andra nät). Om priser inte är reglerade måste grossisten i alla händelser sätta sina priser i förhållande till de genomsnittliga priser som tillämpas inom andra, mer konkurrensutsatta områden (se punkt 74 h nedan), vilket också sannolikt leder till ett lägre pris än grossisten annars skulle ha kunnat uppnå på marknaden.

⁽¹²⁾ Subventioner till privata användare faller utanför tillämpningsområdet för artikel 61.1 i EES-avtalet.

⁽¹³⁾ Som exempel kan nämnas stöd till företagsdistrikt, se t.ex. kommissionens beslut i ärende N626/09 – Italien, *NGA for industrial districts of Lucca*.

- (10) **Snedvridning av konkurrensen:** Enligt Europeiska unionens domstols (nedan kallad *domstolen*) rättspraxis snedvrider ekonomiskt stöd eller stöd in natura konkurrensen om det stärker ställningen för ett företag jämfört med andra företag. ⁽¹⁴⁾ På grund av det statliga stöd som beviljas en konkurrent kan befintliga operatörer minska kapaciteten eller också kan potentiella aktörer besluta att inte gå in på en ny marknad eller ett nytt geografiskt område. Det är sannolikt att en snedvridning av konkurrensen förstärks om stödmottagaren har marknadsstyrka. Om stödmottagaren redan är dominerande på en marknad kan stödåtgärden stärka denna dominans genom att ytterligare försvaga det konkurrensstryck som konkurrenterna kan utöva.
- (11) **Påverkan på handeln:** I den utsträckning som statens ingripande kan påverka tjänsteleverantörer från andra stater i EES, (bland annat genom att göra det mindre attraktivt för dem att etablera sig i den aktuella staten i EES) påverkar det också handeln eftersom marknaderna för elektroniska kommunikationstjänster (grossist- och detaljistmarknaderna för bredband) är öppna för konkurrens mellan operatörer och tjänsteleverantörer. ⁽¹⁵⁾

2.2 Frånvaro av stöd: tillämpning av principen om en privat investerare i en marknadsekonomi

- (12) I EES-avtalets artikel 125 sägs det att avtalet inte i något hänseende ska ingripa i de avtalslutande parternas egendomsordning. Enligt EU-domstolens rättspraxis, som avser motsvarande artikel 345 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) följer det av principen om likabehandling att ett kapital som staten direkt eller indirekt har ställt till ett företags förfogande i omständigheter som motsvarar normala marknadsförhållanden inte kan anses utgöra statligt stöd. När andelar i kapital eller kapitaltillskott från en offentlig investerare inte ger upphov till tillräckliga utsikter till lönsamhet, inte ens på lång sikt, måste ingreppet betraktas som stöd i enlighet med artikel 61.1 i EES-avtalet, och förenligheten med den gemensamma marknaden måste bedömas enbart på grundval av kriteriet i den bestämmelsen. ⁽¹⁶⁾
- (13) Kommissionen har i sitt Amsterdambeslut undersökt tillämpningen av den marknadsekonomiska investerarprincipen inom bredbandsområdet. ⁽¹⁷⁾ Såsom understryks i detta beslut måste den offentliga investeringens förenlighet med marknadsvillkoren påvisas på ett grundligt och uttömmande sätt, antingen genom att det finns ett betydande deltagande från privata investerarens sida eller en sund affärsplan som visar tillbörlig avkastning på investeringen. Om privata investerare deltar i projektet är det ett nödvändigt villkor att de tar på sig den kommersiella risk som är knuten till investeringen, på samma villkor som den offentliga investeraren gör. Detta gäller också andra former av statligt stöd såsom mjuka lån eller garantier. ⁽¹⁸⁾

2.3 Statligt stöd till bredbandsutbyggnad som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse – Altmarkdomen och förenligheten med den inre marknaden enligt artikel 59.2 i EES-avtalet

- (14) I vissa fall kan medlemsstaterna vara av uppfattningen att tillhandahållandet av bredbandsnät bör ses som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 59.2 i EES-avtalet ⁽¹⁹⁾ och i Altmarkdomen ⁽²⁰⁾, och tillhandahålla offentliga medel på denna grundval. I sådana fall bör Eftastaternas åtgärder bedömas i enlighet med myndighetens riktlinjer om ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, ⁽²¹⁾ och myndighetens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster, ⁽²²⁾ samt med kommissionens beslut av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens

⁽¹⁴⁾ Dom i mål C-310/99, Italien mot kommissionen, REG. 2002, s. I-02289, punkt 65.

⁽¹⁵⁾ Se kommissionens beslut i ärende N 237/08 – Tyskland, *Broadband support in Niedersachsen*.

⁽¹⁶⁾ Mål C-303/88, Italien mot kommissionen, REG 1991, s. I-1433, punkterna 20–22.

⁽¹⁷⁾ Kommissionens beslut av den 11 december 2007 i ärende C53/06 – Nederländerna, *Citynet Amsterdam – Investment by the city of Amsterdam in a fibre-to-the home (FtH) network*, EUTL 247, 16.9.2008, s. 27.

⁽¹⁸⁾ Myndighetens riktlinjer om statliga garantier (EGT L 274, 26.10.2000 och EES-supplementet nr 48, 26.10.2000, s. 45), ändrat genom EUTL 105, 21.4.2011, s. 32 och EES-supplementet nr 23, 21.4.2011, s. 1.

⁽¹⁹⁾ Enligt rättspraxis måste företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ha fått detta i uppdrag genom beslut av en myndighet. I detta hänseende kan ett uppdrag om tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anförtros en aktör genom beviljandet av koncession för allmännyttiga tjänster, se de förenade målen T-204/97 och T-270/97, *EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA* mot kommissionen, REG 2000, s. II-2267, punkt 126 och mål T-17/02, *Fred Olsen SA* mot kommissionen, REG 2005, s. II-2031, punkterna 186 och 188–189.

⁽²⁰⁾ Mål C-280/00, *Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, REG 2003, s. I-7747. Nedan kallat *Altmarkmålet*.

⁽²¹⁾ Se <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VI—Compensation-granted-for-the-provision-of-services-of-general-economic-interest.pdf> (ännu inte offentliggjort).

⁽²²⁾ Se <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VI—Framework-for-state-aid-in-the-form-of-public-service-compensation.pdf> (ännu inte offentliggjort).

funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, ⁽²³⁾ och kommissionens förordning nr 360/2012 av den 25 april 2012 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. ⁽²⁴⁾ Dessa kommissionsdokument (som gemensamt kallas paketet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse) tillämpas också på statligt stöd till bredbandsutbyggnad. Det som följer åskådliggör endast tillämpningen av vissa av de principer som förklaras i dessa dokument på finansiering av bredband, mot bakgrund av vissa sektorsspecifika särdrag.

Definitionen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

- (15) Vad gäller definitionen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har myndigheten i allmänna ordalag redan klargjort att Eftastaterna inte kan koppla särskilda skyldigheter i samband med tillhandahållande av allmännyttiga tjänster till tjänster som redan tillhandahålls eller som kan tillhandahållas på ett tillfredsställande sätt och på villkor (t.ex. pris, objektiva kvalitetsegenskaper, kontinuitet och tillgång till tjänsten) som är förenliga med allmänintresset, som de fastställts av staten, av företag som bedriver sin verksamhet under normala marknadsförhållanden. ⁽²⁵⁾
- (16) Vid tillämpning av denna princip på bredbandssektorn anser kommissionen att när det gäller områden där privata investerare redan har finansierat bredbandsinfrastruktur (eller håller på att ytterligare utvidga nätet) och redan tillhandahåller konkurrenskraftiga bredbandstjänster med tillräcklig täckning, kan utbyggnaden av parallell konkurrerande och offentligt finansierad bredbandsinfrastruktur inte anses utgöra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 59.2 i EES-avtalet. ⁽²⁶⁾ Om det däremot kan påvisas att privata investerare inte inom en nära framtid ⁽²⁷⁾ kan tillhandahålla tillräcklig bredbandstäckning till alla medborgare eller användare och att en betydande del av befolkningen sålunda lämnas utan internetanslutning, kan en ersättning för allmännyttiga tjänster beviljas ett företag som anförtröts driften av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse förutsatt att villkoren i det ovannämnda meddelandet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är uppfyllda. I detta hänseende ska de nät som beaktas vid bedömningen av behovet av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse alltid vara av en jämförbar typ. De ska antingen vara grundläggande bredbands- eller NGA-nät.
- (17) Dessutom kan utbyggnad och drift av bredbandsinfrastruktur betraktas som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse endast om en sådan infrastruktur tillhandahåller anslutningsmöjlighet till alla användare inom ett givet område, såväl hushåll som företag. Stöd enbart för att ansluta företag är inte tillräckligt. ⁽²⁸⁾
- (18) Av den obligatoriska karaktären i uppdraget att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse följer dessutom att den som tillhandahåller det nät som ska byggas ut inte kommer att kunna vägra grossisttillträde till infrastrukturen godtyckligt eller på ett diskriminerande sätt (t.ex. eftersom det inte är lönsamt att tillhandahålla access-tjänster inom ett visst område).
- (19) Mot bakgrund av den grad av konkurrens som uppnåtts efter liberaliseringen av sektorn för elektronisk kommunikation i unionen och särskilt den konkurrens som i dag finns på detaljistmarknaden för bredband, bör ett offentligt finansierat nät inrättat inom ramen för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse vara tillgängligt för alla intresserade operatörer. Uppdrag om tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse för bredbandsutbyggnad bör följaktligen endast godkännas om de innebär att en passiv, ⁽²⁹⁾ neutral ⁽³⁰⁾ och öppen infrastruktur tillhandahålls. Ett sådant nät bör ge accessökarna alla möjliga typer av nätaccess och möjliggöra effektiv konkurrens på detaljistnivå, vilket garanterar att slutanvändarna ges tillgång till konkurrenskraftiga och förmånliga tjänster. ⁽³¹⁾

⁽²³⁾ Rättsakt som det hänvisas till i punkt 1h i bilaga XV till EES-avtalet, beslut nr 66/2012 (EUT L 207, 2.8.2012, s. 46 och EES-supplementet nr 43, 2.8.2012, s. 56), (EUT L 7, 11.1.2012, s. 3–10).

⁽²⁴⁾ Rättsakt som det hänvisas till i punkt 1 ha i bilaga XV till EES-avtalet, se Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 225/2012 av den 7 december 2012, ännu ej offentliggjort.

⁽²⁵⁾ Se punkt 48 i övervakningsmyndighetens riktlinjer om ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och punkt 13 i Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster.

⁽²⁶⁾ Se punkt 49 i övervakningsmyndighetens riktlinjer om ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

⁽²⁷⁾ Med "nära framtid" avses en treårsperiod i enlighet med punkt (59) i dessa riktlinjer.

⁽²⁸⁾ I enlighet med den princip som formuleras i punkt 50 i myndighetens riktlinjer om ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Se också kommissionens beslut i ärendena N 284/05 – Irland, Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks (MANs), faserna II och III och N 890/06 – Frankrike, Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit.

⁽²⁹⁾ Den passiva nätinfrastrukturen är i princip den fysiska infrastrukturen i nät. För en definition, se ordlistan.

⁽³⁰⁾ Ett nät bör vara tekniskt neutralt och sålunda göra det möjligt för accessökarna att använda vilken som helst av de tillgängliga teknikerna för att tillhandahålla tjänster till slutanvändarna.

⁽³¹⁾ I enlighet med punkt (74)g i dessa riktlinjer.

- (20) Uppdraget om tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse bör därför endast omfatta utbyggnad av bredbandsnät som ger anslutningsmöjlighet för alla och relevanta accesstjänster i grossistledet, utan att kommunikationstjänster i detaljistledet omfattas. ⁽³²⁾ När tillhandahållaren av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse också är en vertikalt integrerad bredbandsoperatör bör skyddsåtgärder vidtas för att undvika intressekonflikter, otillbörlig diskriminering och eventuella andra dolda indirekta fördelar. ⁽³³⁾
- (21) Marknaden för elektronisk kommunikation är helt avreglerad, vilket innebär att en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse för bredbandsutbyggnad inte kan baseras på beviljandet av en exklusiv eller särskild rättighet för tillhandahållaren av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse i enlighet med artikel 59.2 i EES-avtalet.

Beräkning av ersättningen samt återkrav

- (22) Vid beräkningen av ersättningen för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska principerna i paketet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse tillämpas fullt ut. Mot bakgrund av bredbandssektorns särdrag är det dock lämpligt att lägga till ett klagörande gällande tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som syftar till att ge täckning i bostadsområden eller distrikt utan internetanslutning (så kallade "vita fläckar") inom ett större område där vissa operatörer redan har byggt ut sin egen nätinfrastuktur eller planerar att göra detta inom en nära framtid. I fall då det område för vilket tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse anförtrots en operatör inte begränsas till enbart de "vita fläckarna", kan leverantören av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse på grund av deras storlek eller belägenhet behöva bygga upp en nätinfrastuktur även i lönsamma områden som redan täcks av kommersiella operatörer. I ett sådant fall bör eventuell ersättning som beviljas endast täcka kostnaderna för utbyggnad av en infrastrukturer inom de olönsamma "vita fläckarna", med beaktande av relevanta intäkter och en rimlig vinst. ⁽³⁴⁾
- (23) I många fall kan det vara lämpligt att fastställa stödbeloppet i förväg så att det täcker det förväntade finansieringsbehovet under en viss period i stället för att fastställa stödbeloppet på grundval av kostnader och intäkter allteftersom de uppstår. I den tidigare modellen finns det ofta fler incitament för ett företag att hålla nere kostnaderna och utveckla verksamheten på sikt. ⁽³⁵⁾ Om ett uppdrag om tillhandahållande av tjänst av allmänt ekonomiskt intresse för utbyggnad av ett bredbandsnät inte grundar sig på utbyggnad av offentligt ägd infrastrukturer bör lämpliga översyns- och återkravsmekanismer inrättas för att hindra att leverantören av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse får en otillbörlig fördel genom att bibehålla ägandet till det nät som finansierats av offentliga medel efter det att koncessionen för tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse löper ut.

2.4 Administrativa åtgärder och regleringsåtgärder till stöd för bredbandsutbyggnad som faller utanför EES-staternas statsstödsregler

- (24) Såsom kommissionen klargör i sitt bredbandsmeddelande kan medlemsstaterna välja flera typer av åtgärder för att påskynda utbyggnaden av bredband, i synnerhet NGA-nät, förutom att ge direkt stöd till företag. Sådana åtgärder behöver inte nödvändigtvis inbegripa statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

⁽³²⁾ Denna begränsning berättigas av att marknadskrafterna, när ett bredbandsnät som ger anslutningsmöjlighet för alla en gång har byggts ut, normalt är tillräckliga för att tillhandahålla kommunikationstjänster till alla användare till konkurrenskraftiga priser.

⁽³³⁾ Sådana skyddsåtgärder bör särskilt omfatta krav på särredovisning och kan också omfatta inrättandet av en enhet som är strukturellt och juridiskt separerad från den vertikalt integrerade operatören. En sådan enhet bör ensam ansvara för att fullgöra det uppdrag om tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse som den ålagts.

⁽³⁴⁾ Eftastaterna måste med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall utforma den lämpligaste metoden för att se till att den ersättning som beviljas endast täcker kostnaderna för att fullgöra uppdraget att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, med beaktande av relevanta intäkter och en rimlig vinst. Den beviljade ersättningen kan t.ex. baseras på en jämförelse mellan intäkterna från kommersiell användning av infrastrukturen i de lönsamma områdena som redan har täckning genom kommersiella operatörer och intäkterna från kommersiell användning i de vita fläckarna. All vinst utöver en rimlig vinst, dvs. vinster som överskrider den genomsnittliga avkastningen i branschen på kapital för utbyggnad av en viss bredbandsinfrastruktur, kan användas för att finansiera tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse i de olönsamma områdena. Återstoden kan utgöra en del av den beviljade ekonomiska ersättningen. Se kommissionens beslut i ärende N 331/08, Frankrike – THD Hauts de Seine.

⁽³⁵⁾ Om osäkerheten kring den framtida kostnads- och intäktsutvecklingen är stor och om det råder en stark informationsasymmetri kan myndigheterna även använda finansieringsmodeller som inte helt och hållet bygger på reglering på förhand, utan snarare på en medelväg i form av förhands- och efterhandsreglering (t.ex. genom en återkravsmekanism som möjliggör en balanserad fördelning av oförutsedda vinster).

- (25) Med tanke på att en stor del av kostnaderna för utbyggnad av NGA-nät i allmänhet härrör från anläggningsarbeten, ⁽³⁶⁾ kan Eftastaterna, i enlighet med EU:s rättsliga ram för elektronisk kommunikation, ⁽³⁷⁾ besluta att t.ex. underlätta förfarandet för erhållande av ledningsrätter, kräva att nätoperatörerna samordnar sina anläggningsarbeten och/eller att de delar en andel av sin infrastruktur. Likaså kan Eftastaterna kräva att alla nya konstruktioner (inbegripet nya vatten-, energi-, transport eller kloaknät) och/eller byggnader förses med en anslutning som lämpar sig för NGA-nät. Dessutom får tredje parter på egen bekostnad upprätta passiv nätinfrastruktur när allmänna anläggningsarbeten pågår. Denna möjlighet bör erbjudas alla intresserade operatörer på ett öppet och icke-diskriminerande sätt och bör i princip vara öppen för alla potentiella användare (t.ex. el-, gas- och vattentjänster) och inte bara för operatörer inom elektronisk kommunikation. ⁽³⁸⁾ En centraliserad inventering av befintlig infrastruktur (subventionerad eller annan), som eventuellt också omfattar planerade arbeten, skulle väsentligt kunna underlätta utbyggnaden av kommersiellt bredband. ⁽³⁹⁾ Befintlig infrastruktur avser inte endast telekominfrastruktur som exempelvis trådbunden, trådlös eller satellitbaserad infrastruktur, utan också alternativa infrastrukturer (avlopp, nedstigningsbrunnar osv.) inom andra branscher (t.ex. el-, gas- och vattenbolag). ⁽⁴⁰⁾

2.5 Förenlighetsbedömning enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet

- (26) Om statliga ingripanden till stöd för bredbandsutbyggnad uppfyller de villkor som anges i avsnitt 2.1 bedömer myndigheten i regel förenligheten med den inre marknaden på grundval av artikel 61.3 c i EES-avtalet. ⁽⁴¹⁾ Hittills har regionala och lokala myndigheter tillämpat olika åtgärdsmodeller. En icke uttömmande förteckning över dessa modeller finns i tillägget. Bortsett från de modeller som beskrivs i tillägget kan myndigheter också utarbeta andra modeller för stöd till bredbandsutbyggnad. ⁽⁴²⁾ För alla typer av åtgärder måste alla förenlighetskriterier som anges i dessa riktlinjer tillämpas. ⁽⁴³⁾
- (27) Statligt stöd för bredbandsprojekt får genomföras i stödområden i den mening som avses i artikel 61.3 a och c i EES-avtalet och enligt de särskilda reglerna för regionalstöd. ⁽⁴⁴⁾ I sådant fall kan stöd till bredband klassificeras som stöd till en nyinvestering i enlighet med reglerna för regionalstöd. När en åtgärd omfattas av dessa regler och när avsikten är att bevilja individuellt särskilt stöd till ett enskilt företag eller om stödet begränsas till ett enda verksamhetsområde, åligger det medlemsstaten att visa att villkoren enligt reglerna för regionalstöd har uppfyllts. I detta ingår särskilt att projektet i fråga ska bidra till en samstämmig regional utvecklingsstrategi och att projektet inte har sådan karaktär och omfattning att det leder till oacceptabel snedvridning av konkurrensen.

2.5.1 Översikt över de gemensamma principerna för förenlighet

- (28) Vid en bedömning enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet förvissas sig myndigheten om att stödåtgärdens positiva effekter när det gäller att nå ett mål av gemensamt intresse uppväger dess eventuella negativa bieffekter, såsom snedvridning av handel och konkurrens. Detta sker i två steg.

⁽³⁶⁾ T.ex. grävarbeten, läggning av kabel, ledningsdragning i byggnader. Vid utbyggnad av fiber till hemmanät kan sådana kostnader utgöra upp till 70 %–80 % av de totala investeringskostnaderna.

⁽³⁷⁾ För hänvisning, se fotnot 3.

⁽³⁸⁾ Se också kommissionens beslut i ärende N 383/2010 09 – Tyskland, *Amendment of N 150/23008 Broadband in the rural areas of Saxony*. Detta ärende gällde ett fall där allmänna anläggningsarbeten, såsom vägunderhåll, inte utgjorde statligt stöd. De tyska myndigheternas åtgärder utgjorde "allmänna anläggningsarbeten", som var underhållsarbete som staten skulle ha utfört i alla händelser. Möjligheten till utplacering av rörledningar och bredbandsinfrastruktur i samband med vägunderhållet – och på operatörernas bekostnad – tillkännagavs offentligt i det här fallet och var inte begränsat till eller inriktat på bredbandssektorn. Det kan dock inte uteslutas att offentlig finansiering av sådana arbeten omfattas av stödbegreppet i artikel 61.1 i EES-avtalet om de är begränsade till eller tydligt inriktade på bredbandssektorn.

⁽³⁹⁾ Se t.ex. den tyska regleringsmyndighetens "Infrastrukturatlas", där operatörer frivilligt utbyter information om tillgängliga och potentiella infrastrukturer som kan återanvändas.

⁽⁴⁰⁾ Det bör påpekas att EU:s rättsliga ram för elektronisk kommunikation ger de behöriga nationella myndigheterna möjlighet att ålägga företag att lämna den information dessa myndigheter behöver för att tillsammans med nationella regleringsmyndigheter kunna göra en detaljerad inventering av nätelement och nätanläggningar med avseende på deras art, tillgänglighet och geografiska lokalisering och ställa denna inventering till förfogande för berörda parter. Se artikel 12.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009.

⁽⁴¹⁾ Se t.ex. övervakningsmyndighetens beslut nr 231/11/KOL på snabb utbyggnad av nästa generations accessnät i landsbygdsområden i Tromsø kommun (EUT C 10, 2.1.2012, s. 5 och i EES-supplementet nr 2, 12.1.2012, s. 3). Förteckningen över de beslut som kommissionen har fattat på grundval av statsstödsreglerna för bredbandsområdet finns på följande webbplats: http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf.

⁽⁴²⁾ T.ex. lån (i motsats till bidrag) kan vara ett användbart verktyg för att motverka bristen på krediter för långsiktiga investeringar i infrastruktur.

⁽⁴³⁾ Detta påverkar inte den eventuella tillämpningen av riktlinjerna för regionalstöd i enlighet med punkt (27).

⁽⁴⁴⁾ Se övervakningsmyndighetens riktlinjer om nationellt regionalstöd tillämplig *ratione temporis* (t.ex. riktlinjer för statligt regionalstöd för 2007–2013 (EUT L 54, 28.2.2008, s. 1 och EES-supplementet nr 11, 28.2.2008, s. 1).

(29) För det första måste varje stödåtgärd uppfylla de nedan angivna nödvändiga villkoren. Om ett av följande villkor inte är uppfyllt förklaras stödet oförenligt med EES-avtalet.

1. Stödet bidrar till att uppnå mål av gemensamt intresse.
2. Tjänsterna kan inte levereras på marknaden på grund av marknadsmisslyckanden eller betydande ojämlikheter.
3. Det statliga stödet är ett lämpligt politiskt instrument.
4. Stödet ger en stimulans effekt
5. Stödet är begränsat till vad som är absolut nödvändigt
6. De negativa effekterna är begränsade.
7. Insyn

(30) För det andra gör myndigheten, om alla nödvändiga villkor är uppfyllda, en avvägning mellan stödåtgärdens positiva effekter när det gäller att nå ett mål av gemensamt intresse och de eventuella negativa effekterna.

(31) De enskilda stegen i myndighetens bedömning inom bredbandsområdet beskrivs närmare nedan.

(1) Stödet bidrar till att uppnå mål av gemensamt intresse.

(32) När det gäller mål av gemensamt intresse bedömer myndigheten i vilken utsträckning det planerade ingripandet kommer att bidra till uppnåendet av de mål av gemensamt intresse som anges ovan.

(2) Tjänsterna kan inte levereras på marknaden på grund av marknadsmisslyckanden eller betydande ojämlikheter.

(33) Ett "marknadsmisslyckande" föreligger om marknaderna på egen hand och utan ingripanden inte når ett effektivt resultat för samhället. Detta problem kan uppstå exempelvis när vissa investeringar inte genomförs trots att den ekonomiska vinsten för samhället överstiger kostnaden. ⁽⁴⁵⁾ I sådana fall kan beviljandet av statligt stöd ge positiva effekter och marknadens effektivitet kan förbättras generellt genom att de ekonomiska incitamenten för företagen justeras. Inom bredbandssektorn finns det en typ av marknadsmisslyckande som hänger samman med positiva externa effekter. Sådana externa effekter uppstår om marknadsaktörer inte själva får ut hela nyttan av sina åtgärder. Tillgången till bredbandsnät banar t.ex. väg för fler tjänster och mer innovation, vilket sannolikt gagnar fler än bara de direkta investerarna och abonnenterna. Marknaden skulle därför inte generera tillräckligt med privata investeringar i bredbandsnät.

(34) På grund av täthetsvinster är utbyggnaden av bredbandsnät i regel lönsammare i områden där den potentiella efterfrågan är större och mer koncentrerad, dvs. i tätbefolkade områden. På grund av de höga fasta investeringskostnaderna ökar enhetskostnaderna betydligt när befolkningstätheten sjunker. ⁽⁴⁶⁾ När bredbandsnät byggs ut på kommersiella villkor tenderar resultatet därför att bli att endast en del av befolkningen omfattas av lönsamma bredbandsnät. Vittomfattande och förmånlig tillgång till bredband skapar positiva externa effekter eftersom det kan påskynda tillväxt och innovation inom alla sektorer av ekonomin. I fall där marknaden inte ger tillräcklig bredbandstäckning eller om accessvillkoren inte är lämpliga, kan statligt stöd därför bidra till att rätta till ett marknadsmisslyckande av detta slag.

⁽⁴⁵⁾ Att ett visst företag kanske inte kan genomföra ett projekt utan stöd innebär dock inte att det föreligger ett marknadsmisslyckande. Ett företags beslut att inte investera i ett projekt med låg lönsamhet eller i en region med begränsad marknadsefterfrågan och/eller dålig kostnadskonkurrenskraft behöver inte vara en indikation på ett marknadsmisslyckande, utan snarare på en väl fungerande marknad.

⁽⁴⁶⁾ Även satellitsystem har enhetskostnader, men i större skala, och de tenderar därför att vara mindre beroende av befolkningstäthet.

(35) Ett annat tänkbart mål av gemensamt intresse hänger samman med rättvisespekter. Regeringar kan välja att ingripa för att minska sociala eller regionala ojämlikheter som en viss marknadssituation ger upphov till. I vissa fall kan statligt stöd till bredband också användas som ett verktyg för att nå jämlikhetsmål, dvs. som ett sätt att förbättra tillträdet till väsentliga kommunikationsmedel, deltagandet i samhällslivet och yttrandefriheten för alla medlemmar av samhället och på så sätt förbättra den sociala och territoriella sammanhållningen.

(3) Det statliga stödets lämplighet som politiskt instrument och åtgärdens utformning

(36) Offentliga ingripanden till stöd för bredbandsnät kan vidtas på statlig, regional eller kommunal nivå. ⁽⁴⁷⁾ Därför är det viktigt att samordna de olika ingripandena för att undvika överlappningar och bristande samstämmighet. För att garantera konsekvens och samordning av lokala ingripanden är det nödvändigt att säkerställa en hög grad av öppenhet i lokala initiativ.

(37) I mån av möjlighet och med respekt för kompetenser och särdrag uppmanas medlemsstaterna att utforma landsomfattande system som innehåller de viktigaste principerna som ligger till grund för offentliga initiativ och att ange de mest relevanta inslagen i de planerade näten. ⁽⁴⁸⁾ Nationella ramprogram för bredbandsutveckling garanterar konsekvent användning av offentliga medel, minskar den administrativa bördan för stödbeviljande myndigheter av mindre storlek och påskyndar genomförandet av enskilda stödåtgärder. Vidare uppmanas Eftastaterna att ge tydlig vägledning på central nivå för genomförandet av bredbandsprojekt som finansieras med statligt stöd.

(38) De nationella regleringsmyndigheterna spelar en särskilt viktig roll vid utformningen av en konkurrensfrämjande statlig stödåtgärd som främjar bredband. Dessa myndigheter har teknisk kunskap och expertis på grund av den viktiga roll de tilldelats genom sektorspecifika regler. ⁽⁴⁹⁾ De är bäst lämpade att stödja myndigheterna när det gäller statliga stödordningar och bör rådfrågas när målområden ska fastställas. De nationella regleringsmyndigheterna bör även rådfrågas när det gäller att fastställa grossistpriser och villkor och lösa tvister mellan accessökare och den subventionerade infrastrukturoperatören. Eftastaterna uppmanas att förse de nationella regleringsmyndigheterna med de resurser de behöver för att ge sådant stöd. Medlemsstaterna bör vid behov skapa en lämplig rättslig grund för nationella regleringsmyndigheters åtgärder som rör statligt stöd för bredbandsprojekt. I enlighet med bästa praxis bör nationella regleringsmyndigheter utfärda riktlinjer för lokala myndigheter som omfattar rekommendationer om marknadsanalys, accessprodukter i grossistledet och prissättningsprinciper som tar hänsyn till regelverket för elektronisk kommunikation och relevanta rekommendationer från kommissionen. ⁽⁵⁰⁾

(39) Förutom nationella regleringsmyndigheter kan också nationella konkurrensmyndigheter stå till tjänst med goda råd i synnerhet när det gäller stora ramprogram. Därmed bidrar man till att skapa lika villkor för anbudsgivande aktörer och undviker att en oproportionerligt stor andel statliga medel anslås för en operatör och därigenom stärker dennes marknadsställning (som kanske redan är dominerande). ⁽⁵¹⁾ Parallellt med de nationella regleringsmyndigheterna

⁽⁴⁷⁾ När det gäller kommunal och regional finansiering, se kommissionens beslut i ärendena SA 33420 (2011/N) – Tyskland, *Breitband Lohr am Main*, N 699/09 – Spanien, *Desarrollo del programa de infraestructuras de telecomunicaciones en la Región de Murcia*.

⁽⁴⁸⁾ Medlemsstaterna anmäler ofta ramprogram som anger under vilka förhållanden kommunal eller regional finansiering kan beviljas för bredbandsutbyggnad. Se t.ex. N 62/10 – Finland, *High speed broadband construction aid in sparsely populated areas of Finland*, N 53/10 – Tyskland, *Federal framework programme on duct support*, eller N 30/10 – Sverige, *State aid to Broadband within the framework of the rural development program*.

⁽⁴⁹⁾ För hänvisning, se fotnot 3.

⁽⁵⁰⁾ Eftas övervakningsmyndighets rekommendation av den 5 november 2008 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt den rättsakt som det hänvisas till i punkt 5cl i bilaga XI till EES-avtalet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster), (EUT C 156, 9.7.2009, s. 18, och EES-supplementet nr 36, 9.7.2009, s. 1). Detta skulle öka öppenheten, minska den administrativa bördan för de lokala myndigheterna och kunna betyda att de nationella regleringsmyndigheterna inte behöver analysera varje statsstödsärende individuellt.

⁽⁵¹⁾ Se t.ex. Avis n° 12-A-02 du 17, 1 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit (den franska konkurrensmyndighetens yttrande om utbyggnad av höghastighetsnät på bredbandsområdet).

har vissa stater i EES inrättat nationella kompetenscenter som ska hjälpa mindre, lokala myndigheter att utforma statliga stödåtgärder och säkerställa att reglerna för statligt stöd tillämpas konsekvent enligt dessa riktlinjer. ⁽⁵²⁾

- (40) För att en åtgärd ska utformas på rätt sätt förutsätter avvägningstestet vidare att statligt stöd är ett lämpligt politiskt instrument för att ta itu med problemet. I detta hänseende gäller att även om förhandsreglering i många fall har underlättat utbyggnaden av bredband i urbana och befolkningstätare områden, är den kanske inte ett tillräckligt instrument för att göra det möjligt att tillhandahålla bredbandstjänster, särskilt i områden med dålig täckning där investeringens lönsamhet är låg. ⁽⁵³⁾ Likaså gäller att åtgärder på efterfrågesidan i syfte att gynna bredband (såsom kuponger för slutanvändare), även om de kan bidra positivt till bredbandspenetrering, ⁽⁵⁴⁾ inte alltid kan lösa den bristande tillgången till bredband. ⁽⁵⁵⁾ I vissa situationer finns det således kanske inget annat alternativ än att bevilja offentlig finansiering för att åtgärda bristen på bredbandstillgång. De stödbeviljande myndigheterna ska också ta hänsyn till allokering eller omallokering av frekvenser som leder till eventuell utbyggnad av nät i målområdena och som gör att de stödbeviljande myndigheternas mål kan uppnås utan att direkta bidrag beviljas.

(4) Stödet ger en stimulanseffekt

- (41) Vad gäller åtgärdens stimulanseffekt måste man undersöka huruvida den berörda investeringen i bredbandsnät inte skulle ha genomförts inom samma tidsram utan statligt stöd. Om en operatör har vissa skyldigheter att täcka målområdet ⁽⁵⁶⁾ kan det hända att denne inte är berättigad till statligt stöd, eftersom stödet sannolikt saknar stimulanseffekt.

(5) Stödet är begränsat till vad som är absolut nödvändigt

- (42) Vid bedömning av den anmälda åtgärdens *proportionalitet* har kommissionen lyft fram ett antal villkor som är nödvändiga för att minimera mängden statligt stöd och den potentiella snedvridningen av konkurrensen, såsom förklaras närmare i följande avsnitt.

(6) De negativa effekterna är begränsade.

- (43) Förändringen i stödmottagarens beteende till följd av stödet kan dock också ha negativa effekter på konkurrens och handel. Konkurrenssnedvridningens betydelse kan bedömas på grundval av hur stödet påverkar konkurrenterna. Om konkurrenterna ser hur deras grundinvestering blir mindre lönsam på grund av stödet, kanske de beslutar att minska sina egna framtida investeringar eller rentav lämna marknaden ⁽⁵⁷⁾. Dessutom gäller att när den stödmottagare som väljs efter en urvalsprocess sannolikt är ett företag som redan har en dominerande ställning på en marknad eller kan bli dominerande på grund av en statligt finansierad investering, kan stödåtgärden försvaga det konkurrenstryck som konkurrenterna kan utöva. Om en statlig stödåtgärd eller de villkor som är förbundna med den (t.ex. finansieringsmetoden när denna utgör en integrerad del av stödåtgärden) medför en icke särskiljbar överträdelse av EES-lagstiftningen kan stödet inte förklaras förenligt med EES-avtalet. ⁽⁵⁸⁾

(7) Insyn

- (44) Stödet ska beviljas på ett sätt som medger insyn. Framför allt måste man se till att medlemsstaterna, de ekonomiska aktörerna, den intresserade allmänheten och kommissionen lätt kan få tillgång till alla relevanta handlingar och uppgifter om stödet. Närmare uppgifter om kraven på öppenhet anges i punkt (74).

⁽⁵²⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 237/08 *Broadband support in Niedersachsen*, Tyskland eller SA.33671 *Broadband Delivery UK*, Förenade kungariket.

⁽⁵³⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärendena N 473/07 – Italien, *Broadband connection for Alto Adige* och N 570/07 – Tyskland, *Broadband in rural areas of Baden-Württemberg*.

⁽⁵⁴⁾ I synnerhet för att främja utnyttjande av redan tillgängliga bredbandslösningar, oavsett om de är lokalt tillgängliga markbundna fasta eller trådlösa nät eller allmänt tillgängliga satellitbaserade lösningar.

⁽⁵⁵⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 222/06 – Italien, *Aid to bridge the digital divide in Sardinia*.

⁽⁵⁶⁾ Detta kan t.ex. gälla LTE-mobiloperatörer (LTE = long-term evolution) eller LTE Advanced-operatörer med täckningsmål enligt sina licensvillkor i målområdet. Likaså gäller att om en operatör har ålagts en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan inget ytterligare statligt stöd beviljas för finansiering av samma nät.

⁽⁵⁷⁾ Denna typ av effekt kan kallas "utträngning".

⁽⁵⁸⁾ Se t.ex. mål C-156/98, Tyskland mot kommissionen, REG 2000, s. I-6857, punkt 78 och mål C-333/07 *Société Régie Networks*, REG 2008, s. I-10807, punkterna 94–116.

- (8) Den övergripande avvägningsprocessen och villkoren för förenlighet som ska begränsa snedvridningen av konkurrensen
- (45) En noggrant utformad statlig stödordning för bredbandsområdet bör garantera att de sammantagna effekterna av åtgärden är positiva.
- (46) I detta avseende kan effekten av det statliga stödet beskrivas som en förändring av verksamheten jämfört med vad verksamheten hade varit utan stöd. De positiva effekterna av stödet hänger direkt samman med förändringen i stöd-mottagarens beteende. Denna ändring bör göra det möjligt att uppnå det önskade målet av gemensamt intresse. Inom bredbandssektorn leder stödet till utbyggnad av ny infrastruktur som annars inte hade funnits där, vilket medför ökad kapacitet och snabbhet på marknaden, lägre priser och bättre urval för konsumenterna samt bättre kvalitet och innovation. Detta skulle också leda till att konsumenterna får utökad tillgång till resurser på nätet vilket, i kombination med ett ökat konsumentskydd på området, kan stimulera en ökad efterfrågan.
- (47) Ett subventionerat nät borde möjliggöra en radikal förändring när det gäller tillgången till bredband. En radikal förändring kan påvisas om det offentliga ingripandet leder till att 1) den valda anbudsgivaren gör betydande nya investeringar i bredbandsnätet ⁽⁵⁹⁾ och att 2) den subventionerade infrastrukturen skapar betydande ny kapacitet på marknaden när det gäller tillgången till bredbandstjänster och tjänsternas kapacitet, ⁽⁶⁰⁾ hastigheter och konkurrens. ⁽⁶¹⁾ Den radikala förändringen ska jämföras med motsvarande utveckling när det gäller befintliga nät såväl som konkreta planer på utbyggnad av nät.
- (48) För att se till att de negativa effekterna på konkurrensen minimeras måste dessutom ett antal villkor uppfyllas då stödåtgärden planeras enligt avsnitt 3.4.
- (49) Vidare får kommissionen för att se till att snedvridningen av konkurrensen begränsas kräva att vissa stödordningar omfattas av en tidsbegränsning (normalt fyra år eller mindre) och av en utvärdering i syfte att kontrollera i) om de antaganden och förutsättningar som föranledde beslutet om förenlighet har uppfyllts, ii) om stödåtgärden är effektiv mot bakgrund av de på förhand fastställda målen, iii) dess inverkan på marknaderna och konkurrensen, och att ingen onödigt snedvridning uppstår under stödordningens löptid som strider mot intressena i EES. ⁽⁶²⁾ Mot bakgrund av målen med utvärderingen och för att inte lägga en oproportionerligt stor börda på medlemsstaterna och på mindre stödprojekt, gäller detta endast nationella stödordningar och stödordningar med stora budgetar, när dessa är av nydanande karaktär eller kan innebära betydande förändringar när det gäller marknader, teknik och lagstiftning. Utvärderingen ska utföras av en oberoende expert från den myndighet som beviljar statligt stöd på grundval av en gemensam metod ⁽⁶³⁾ och ska offentliggöras. Utvärderingen ska lämnas till kommissionen i god tid så att det kan bedömas om stödåtgärden kan förlängas och under alla omständigheter då stödordningen löper ut. Den exakta omfattningen av och metoden för utvärderingen ska fastställas i beslutet om godkännande av stödåtgärden. Eventuella senare stödåtgärder med ett liknande mål ska beakta resultaten av denna utvärdering.
- (50) Om det i samband med avvägningstestet visar sig att de negativa effekterna överväger fördelarna kan kommissionen förbjuda stödet, eller kräva att korrigerande åtgärder vidtas, antingen med avseende på stödets utformning eller skadan på konkurrensen.

⁽⁵⁹⁾ Till exempel bör inte marginalinvesteringar som bara avser uppgradering av de aktiva komponenterna i nätet anses berättiga till statligt stöd. Även om viss teknik för att förbättra kopparledningsnätet (t.ex. vektorisering) skulle kunna öka kapaciteten i befintliga nät kan det hända att tekniken i fråga inte kräver några betydande investeringar i ny infrastruktur och därför inte bör anses berättiga till statligt stöd.

⁽⁶⁰⁾ Exempelvis en uppgradering från ett basnät till ett NGA-nät. Även vissa uppdateringar av NGA-nät (t.ex. förlängning av fiberförbindelser närmare slutanvändaren) skulle kunna utgöra ett stort steg framåt. I områden där det redan finns bredbandsnät skulle en sådan radikal förändring garantera att det statliga stödet inte leder till en dubblering av befintlig infrastruktur. På samma sätt är det osannolikt att ett liten, gradvis genomförd uppgradering av befintlig infrastruktur till exempel från 12 Mbps till 24 Mbps ökar tjänstekapaciteten (och skulle sannolikt oproportionerligt gynna den befintliga operatören).

⁽⁶¹⁾ Det subventionerade nätverket bör vara konkurrensfrämjande, dvs. möjliggöra effektivt tillträde till olika nivåer av infrastrukturen på det sätt som anges i punkt (74) och, när det gäller stöd till utbyggnaden av NGA-nät, även i punkt (76).

⁽⁶²⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende SA.33671, *Broadband Delivery UK*, Förenade kungariket.

⁽⁶³⁾ En sådan gemensam metod kan tillhandahållas av myndigheten.

3. Bedömningen av statligt stöd för bredband

3.1 Typer av bredbandsnät

- (51) Vid bedömningen av statligt stöd skiljer man i dessa riktlinjer mellan basnät och NGA-nät.
- (52) Flera olika teknikplattformar kan betraktas som grundläggande bredbandsnät, bland annat ADSL-nät (upp till ADSL2+), traditionella kabelnät (t.ex. DOCSIS 2.0), mobila nät av tredje generationen (UMTS) och satellitbaserade system.
- (53) I det nuvarande skedet av marknadsutveckling och teknisk utveckling⁽⁶⁴⁾ är NGA-näten accessnät som helt eller delvis består av optiska element⁽⁶⁵⁾ och som kan leverera bredbandstjänster med bättre egenskaper jämfört med befintliga grundläggande bredbandsnät.⁽⁶⁶⁾
- (54) NGA-nät anses åtminstone ha följande egenskaper: i) de levererar tjänster på ett tillförlitligt sätt med mycket hög hastighet per abonnent via optiska (eller tekniskt likvärdiga) stamnät som är tillräckligt nära användarnas lokaler för att garantera faktisk leverans med mycket hög hastighet, ii) de stöder en rad olika avancerade digitala tjänster, bland annat konvergerande, helt och hållet IP-baserade tjänster och iii) har betydligt högre uppladdningshastigheter (jämfört med grundläggande bredbandsnät). I det nuvarande skedet av marknadsutveckling och teknisk utveckling är NGA-näten i) fiberbaserade accessnät (FTTx),⁽⁶⁷⁾ ii) avancerade uppgraderade kabelnät⁽⁶⁸⁾ och iii) vissa avancerade trådlösa accessnät som kan erbjuda varje abonnent tillförlitliga höghastighetstjänster.⁽⁶⁹⁾
- (55) Det är viktigt att vara medveten om att NGA-näten på längre sikt förväntas ersätta befintliga grundläggande bredbandsnät och inte bara uppgradera dem. I den utsträckning som NGA-nät kräver en avvikande nätarkitektur som erbjuder bredbandstjänster av betydligt högre kvalitet än i dag och möjliggör tillhandahållande av flera olika tjänster som dagens bredbandsnät inte klarar av, är det sannolikt att det i framtiden kommer att uppstå markerade skillnader mellan områden som täcks av NGA-nät och områden som inte gör det.⁽⁷⁰⁾
- (56) Eftastaterna kan fritt bestämma vilken utformning deras ingripande ska ha förutsatt att de följer reglerna om statligt stöd. I vissa fall kan Eftastaterna besluta att finansiera s.k. nästa generations nät, dvs. stamnät som inte når ända fram till slutanvändaren. Stamnät är nödvändiga för telekomoperatörer i detaljistledet för att de ska kunna tillhandahålla slutanvändarna accesstjänster. Dessa nättyper kan upprätthålla såväl basnät som nät av NGA-typ:⁽⁷¹⁾ det är således telekomoperatörernas investeringsbeslut som avgör vilken typ av infrastruktur de vill ansluta till stamnätet för "den sista kilometern".⁽⁷²⁾ Myndigheterna kan också besluta att genomföra enbart anläggningsarbeten (såsom

⁽⁶⁴⁾ På grund av den snabba tekniska utvecklingen kan det hända att även annan teknik kommer att kunna tillhandahålla NGA-tjänster i framtiden.

⁽⁶⁵⁾ När det gäller koaxialteknik, trådlös teknik och mobilteknik kan en fiberinfrastruktur i viss utsträckning användas, vilket gör dem begreppsmässigt jämförbara med ett trådnät där kopparledningar används för att leverera tjänsten i den del av den sista kilometern som inte täcks av fiberledning.

⁽⁶⁶⁾ Den sista länken till slutanvändaren kan garanteras genom både trådbaserad och trådlös teknik. Mot bakgrund av den snabba utvecklingen inom avancerad trådlös teknik som LTE-Advanced och den allt intensivare utbyggnaden av LTE eller Wi-Fi skulle nästa generations trådlösa fasta uppkoppling (t.ex. baserad på eventuellt skraddarsydd mobil bredbandsteknik) kunna vara ett lönsamt alternativ till vissa trådbaserade NGA-nät (t.ex. FTTCab) om vissa villkor är uppfyllda. Eftersom det i fråga om trådlösa nät rör sig om medier som är gemensamt använda (hastigheten per användare beror på antalet anslutna användare inom det täckta området) och utsatta för miljöbetingade fluktuationer kan det hända att nästa generations fasta trådlösa nät, för att på ett tillförlitligt sätt kunna leverera de minimihastigheter för nedladdning per abonnent som man kan vänta sig av ett NGA-nät, måste byggas ut med en viss täthetsgrad och/eller med avancerade konfigurationer (t.ex. riktade och/eller multipla antenner). Nästa generations trådlösa tillträde baserat på skraddarsydd mobil bredbandsteknik måste också garantera att användare vid en fast anslutningspunkt tillhandahålls tjänster av tillräckligt hög kvalitet samtidigt som tjänsterna tillhandahålls eventuella rörliga abonnenter inom det berörda området.

⁽⁶⁷⁾ Begreppet FTTx avser FFTC, FTTN, FTTP, FTTH och FTTB.

⁽⁶⁸⁾ Minst DOCSIS 3.0-kabelmodemstandarden ska användas.

⁽⁶⁹⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende SA.33671, *Broadband Delivery UK*, Förenade kungariket.

⁽⁷⁰⁾ Om man i dagsläget anser att ett vitt område är ett sådant som enbart har tillgång till internet via smalband (uppringd förbindelse) jämfört med ett område har tillgång till bredband, betyder detta också att ett område som saknar nästa generations bredbandsinfrastruktur men som har en grundläggande bredbandsinfrastruktur också bör betraktas som ett vitt NGA-område.

⁽⁷¹⁾ Jämfört med andra nät som inte når slutkonsumenten (t.ex. FTTC), har NGN-stamnätsinfrastrukturen den viktiga egenskapen att den kan kopplas samman med andra nät.

⁽⁷²⁾ Kommissionens beslut i ärende N407/09 – Spanien, *Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta)*.

grävarbeten på offentlig mark, dragning av kabelrör) för att möjliggöra och påskynda de berörda operatörernas utbyggnad av sina egna nätelement. Dessutom kan myndigheterna, när så är lämpligt, också vilja ta satellitbaserade lösningar i beaktande.

3.2 Skillnaden mellan vita, grå och svarta områden för grundläggande bredbandsnät

- (57) Vid bedömningen av marknadsmisslyckanden och rättvisemål kan en åtskillnad göras mellan olika typer av målområden. Denna distinktion förklaras i avsnitten nedan. Vid identifieringen av målområden gäller att om det offentliga ingripandet är begränsat till stamnätet beaktas både effekterna på stamnätsmarknaderna och accessmarknaderna vid bedömningen av statligt stöd. ⁽⁷³⁾
- (58) Nedan beskrivs de olika standarder som används för att motivera offentliga ingripanden inom dessa geografiska områden.
- (59) I syfte att fastställa vilka geografiska områden som är vita, grå eller svarta enligt beskrivningen nedan måste den stödbeviljande myndigheten avgöra om det finns bredbandsinfrastrukturer i målområdet. För att vidare se till att det offentliga ingripandet inte inverkar störande på privata investeringar bör de stödbeviljande myndigheterna också kontrollera om privata investerare har konkreta planer på att bygga ut sin egen infrastruktur inom en nära framtid. Begreppet "nära framtid" avser en period på tre år. ⁽⁷⁴⁾ Om den stödbeviljande myndigheten anlägger ett längre tidsperspektiv på utbyggnaden av den subventionerade infrastrukturen bör samma tidsperspektiv också användas för att bedöma om kommersiella aktörer har investeringsplaner.
- (60) För att försäkra sig om att det inte finns några privata investerare som planerar att bygga ut sin egen infrastruktur inom en nära framtid bör den stödbeviljande myndigheten offentliggöra en sammanfattning av den planerade stödåtgärden och uppmana berörda parter att inkomma med synpunkter.
- (61) Det finns en risk för att enbart en "intresseanmälan" från en privat investerare skulle kunna försena tillhandahållandet av bredbandstjänster i målområdet om investeringen inte genomförs i praktiken och om det offentliga ingripandet samtidigt har avbrutits. Den stödbeviljande myndigheten skulle därför kunna kräva att den privata investeringen gör vissa åtaganden innan myndigheten skjuter upp det offentliga ingripandet. Dessa åtaganden bör garantera att man vad täckningen beträffar gör betydande framsteg under treårsperioden eller för en längre period som planeras för den understödda investeringen. Dessutom kan den stödbeviljande myndigheten kräva att operatören ingår ett motsvarande avtal där åtagandena rörande en utbyggnad beskrivs. Avtalet kan föreskriva att vissa delmål ska uppnås under treårsperioden ⁽⁷⁵⁾ och att de framsteg som görs ska rapporteras. Om ett delmål inte uppnås kan den stödbeviljande myndigheten gå vidare med sina planer på ett ingripande. Denna regel gäller för både basnät och NGA-nät.

3.2.1 Vita områden: främjande av territoriell sammanhållning och mål som gäller ekonomisk utveckling

- (62) Med "vita områden" avses områden där det inte finns och sannolikt inte kommer att byggas ut någon bredbandsinfrastruktur inom den närmaste framtiden. Kommissionen konstaterar därför att Eftastaterna genom att ge finansiellt stöd för tillhandahållande av bredbandstjänster i områden där bredband för närvarande inte finns att tillgå eftersträvar genuina mål rörande sammanhållning och ekonomisk utveckling, och deras ingripande är därför sannolikt förenligt med det gemensamma intresset, förutsatt att de villkor som anges i avsnitt 3.4 nedan är uppfyllda. ⁽⁷⁶⁾

⁽⁷³⁾ Kommissionens beslut i ärendena N407/09 – Spanien, *Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta)* och SA. 33438 – Polen, *Broadband network for Eastern Poland*.

⁽⁷⁴⁾ Treårsperioden börjar löpa vid den tidpunkt då den planerade stödåtgärden offentliggörs.

⁽⁷⁵⁾ En operatör bör kunna visa att denne inom en treårsperiod kommer att täcka en väsentlig del av det geografiska området och den befolkning som berörs. Den stödbeviljande myndigheten kan exempelvis begära att en operatör som vill bygga upp sin egen infrastruktur i målområdet inom en tidsfrist på två månader ska lämna in en trovärdig affärsplan, styrkande handlingar som t.ex. avtal om banklån samt en detaljerad tidsplan för utbyggnaden. Dessutom bör investeringen inledas inom tolv månader och tillstånd införskaffas för de flesta ledningsrätter som krävs för att genomföra projektet. Ytterligare delmål för genomförandet av åtgärden kan avtalas för varje sexmånadersperiod.

⁽⁷⁶⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärendena N 607/09 – Irland, *Rural Broadband Reach* eller N 172/09 – Slovenien, *Broadband development in Slovenia*.

3.2.2 "Grå områden": behov av en närmare bedömning

- (63) "Grå områden" är sådana där en nätoperatör är verksam och det är osannolikt att ett annat nät⁽⁷⁷⁾ kommer att byggas ut inom den närmaste framtiden. Enbart den omständigheten att en nätoperatör⁽⁷⁸⁾ verkar i ett visst område behöver inte betyda att det inte förekommer ett marknadsmisslyckande eller problem som gäller sammanhållningen. Om den operatören har marknadsstyrka (monopol) kan det ge medborgarna en kombination av kvalitet och priser på tjänsterna som inte är optimal. Det kan hända att vissa kategorier av användare saknar tillräcklig tillgång till bredbandstjänster eller, om reglerade tariffer för grossisttillträde saknas, att detaljistpriserna på tjänsterna kan vara högre än dem som tas ut för motsvarande tjänster som erbjuds inom mer konkurrensutsatta men annars jämförbara områden eller regioner i landet i fråga. Om det dessutom finns endast begränsade utsikter för att alternativa operatörer ska komma in på marknaden kan finansieringen av en alternativ infrastruktur vara en lämplig åtgärd.⁽⁷⁹⁾
- (64) I områden där det redan finns en bredbandsoperatör gäller å andra sidan att stöd till utbyggnad av ett alternativt nät kan störa marknadynamiken. Statligt stöd till utbyggnad av bredbandsnät i grå områden är därför motiverat endast om det tydligt kan påvisas att ett marknadsmisslyckande är fortlöpande. Stödet måste analyseras mer i detalj och dess förenlighet med den inre marknaden bedömas grundligt.
- (65) Grå områden kan vara berättigade till statligt stöd förutsatt att villkoren för förenlighet i avsnitt 3.4 är uppfyllda, om det bevisas att i) inga rimligt prissatta eller tillräckliga tjänster erbjuds för att tillgodose medborgarnas eller företagets behov⁽⁸⁰⁾ och ii) inga mindre snedvridande åtgärder står till buds (inbegripet förhandsreglering) för att nå samma mål.
- (66) För att fastställa om villkoren i i) och ii) är uppfyllda undersöker kommissionen särskilt följande:
- Huruvida de allmänna marknadsvillkoren är tillfredsställande eller inte, bl.a. genom att granska den aktuella prisnivån för bredband, typ av tjänster som erbjuds till slutanvändare (hushåll och företag) och de därmed förknippade villkoren.
 - Huruvida nätaccess, om förhandsreglering inte införts av en nationell tillsynsmyndighet, i praktiken inte erbjuds till tredje parter eller huruvida accessvillkoren inte leder till effektiv konkurrens.
 - Huruvida allmänna inträdeshinder står i vägen för potentiellt tillträde för andra operatörer inom elektronisk kommunikation⁽⁸¹⁾.
 - Huruvida de åtgärder som den behöriga nationella tillsyns- eller konkurrensmyndigheten har vidtagit eller ålagt rörande den befintliga nätleverantören inte lyckats undanröja sådana problem.

⁽⁷⁷⁾ Samma företag kan driva separata fasta och mobila nät inom samma område, men det ändrar inte "färgen" på ett sådant område.

⁽⁷⁸⁾ Konkurrenssituationen bedöms utifrån antalet befintliga infrastrukturoperatörer. I kommissionens beslut N 330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit*, klagjordes det att även om flera leverantörer på detaljstnivå verkar inom ett nät [inbegripet LLU (Local Loop Unbundling), dvs. tillträde till accessnät] blir området inte "svart", utan förblir grått, eftersom det endast finns en infrastruktur. Samtidigt kommer förekomsten av konkurrerande operatörer (på detaljstnivå) att betraktas som en indikation på att området i fråga, även om det är grått, inte behöver innebära några problem vad beträffar förekomsten av ett marknadsmisslyckande. Övertygande bevis på accessproblem eller tjänsternas kvalitet måste läggas fram.

⁽⁷⁹⁾ Kommissionen måste, i sitt beslut N 131/05 – Förenade kungariket, *FibreSpeed Broadband Project Wales*, bedöma om det finansiella stödet från de walesiska myndigheterna till utbyggnaden av ett öppet operatörsberoende fiberoptiskt nät som förbinder 14 industriparter fortfarande kunde anses vara förenligt även om de berörda objekten redan betjänades av den dominerande nätoperatören som tillhandahöll prisreglerade förhyrda förbindelser. Kommissionen fann att dessa förhyrda förbindelser som erbjöds av den dominerande operatören var mycket dyra, nästan oöverkomliga för små och medelstora företag. Se också kommissionens beslut N 890/06 – Frankrike, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* och kommissionens beslut N 284/05 – Irland, *Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks* ("MANs"), faserna II och III.

⁽⁸⁰⁾ Utöver de faktorer som nämns i punkt (66) kan de stödbeviljande myndigheterna beakta t.ex. följande indikatorer: graden av marknadspenetration för tjänster med de bästa resultaten, orimligt höga priser för höghastighetstjänster (inklusive förhyrda förbindelser för slutanvändare såsom förklarar i föregående fotnot), som har till effekt att avskräcka från användning och innovation, e-förvaltnings-tjänster under utveckling som kräver bättre prestanda än vad det befintliga nätet kan erbjuda. Om en betydande andel av hushållen och företagen redan erbjuds adekvata tjänster i målområdet måste det säkerställas att det offentliga ingripandet inte leder till en onödig utbyggnad av den befintliga infrastrukturen. I så fall bör det offentliga ingripandet begränsas till att enbart fylla luckor.

⁽⁸¹⁾ Exempelvis huruvida det redan befintliga bredbandsnätet byggdes ut på grundval av privilegierad användning av eller privilegierat tillträde till kabelnät som inte är tillgängliga för andra nätoperatörer eller inte kan delas med dem.

- (67) Endast grå områden som uppfyller de kriterier för stödberättigande som anges ovan blir föremål för det förenlighetstest som beskrivs i avsnitt 3.4.

3.2.3 "Svarta områden": inget behov av statligt ingripande

- (68) När det inom ett visst geografiskt område finns eller inom en nära framtid kommer att finnas minst två grundläggande bredbandsnät som tillhandahålls av olika operatörer, och bredbandstjänster tillhandahålls på konkurrensmässiga villkor (infrastrukturbaserad konkurrens⁽⁸²⁾), kan man utgå från att inget marknadsmisslyckande föreligger. Ett statligt ingripande skulle därför endast i mycket begränsad utsträckning kunna ge ytterligare fördelar. Däremot skulle statligt stöd till finansiering av utbyggnad av ett ytterligare bredbandsnät med jämförbar kapacitet i princip leda till en oacceptabel snedvridning av konkurrensen och en utträngning av privata investerare. Om det inte finns något klart påvisat marknadsmisslyckande förhåller sig kommissionen negativt till åtgärder för finansiering av utbyggnaden av ytterligare bredbandsinfrastruktur i ett svart område.⁽⁸³⁾

3.3 Skillnaden mellan vita, grå och svarta områden för NGA-nät

- (69) Den skillnad som görs ovan i avsnitt 3.2 mellan vita, grå och svarta områden är också relevant för att bedöma om statligt stöd till NGA-nät är förenligt med EES-avtalet enligt artikel 61.3 c.
- (70) I dagens läge kan vissa avancerade grundläggande bredbandsnät, genom uppgradering av aktiv utrustning, också stödja vissa bredbandstjänster som i framtiden sannolikt kommer att erbjudas via NGA-nät (t.ex. pakettjänster med tre delar, s.k. triple play). Det kan dock uppstå nya produkter eller tjänster som inte är utbytbara ur ett efterfråge- eller leverantörsperspektiv och som kräver kapacitet, tillförlitlighet och betydligt högre upp- och nedladdningshastigheter utöver de fysiska övre gränserna för grundläggande bredbandsinfrastruktur.

3.3.1 "Vita NGA-områden"

- (71) Vid bedömningen av statligt stöd till NGA-nät bör ett område där det för närvarande inte finns några NGA-nät och där privata investerare troligen inte kommer att bygga ut sådana nät inom tre år i enlighet med punkterna (59)–(61) därför betraktas som ett "vitt" NGA-område. Inom ett sådant område berättigar NGA-nät till statligt stöd förutsatt att de villkor för förenlighet med den inre marknaden som anges i avsnitt 3.4 och 3.5 är uppfyllda.

3.3.2 "Grå NGA-områden"

- (72) Ett område bör anses vara ett grått NGA-område om det under de närmaste tre åren bara kommer att finnas ett NGA-nät⁽⁸⁴⁾ i bruk eller under utbyggnad och ingen operatör har några planer på att bygga ut ett NGA-nät under de närmaste tre åren. Vid bedömningen av om andra nätinvesterare eventuellt bygger ut ytterligare NGA-nät i ett visst område bör man beakta alla befintliga reglerings- eller lagstiftningsåtgärder som kan ha sänkt trösklarna för att bygga ut nät (tillträde till kabelrör, möjlighet att dela infrastruktur osv.). Myndigheten kommer att behöva göra en mer detaljerad analys för att kontrollera huruvida ett statligt ingripande behövs, eftersom statliga ingripanden i sådana områden innebär en hög risk för utträngning av befintliga investerare och snedvridning av konkurrensen. I detta avseende kommer myndigheten att genomföra sin bedömning på grundval av de villkor för förenlighet som fastställs i dessa riktlinjer.

3.3.3 "Svarta NGA-områden"

- (73) Om det inom ett visst område finns eller under de närmaste tre åren kommer att byggas ut minst två NGA-nät som tillhandahålls av olika operatörer ska området anses vara ett svart NGA-område. Myndigheten kommer att utgå från att statligt stöd till ytterligare ett offentligt finansierat motsvarande NGA-nät i sådana områden sannolikt medför allvarlig snedvridning av konkurrensen och är oförenligt med den inre marknaden enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet.

⁽⁸²⁾ Om det finns bara en infrastruktur ska det anses vara fråga om ett grått område i konkurrenshänseende, även om denna infrastruktur – genom tillträde till accessnätet (LLU) – används av flera operatörer inom elektronisk kommunikation. En sådant område betraktas inte som ett svart område i den mening som avses i dessa riktlinjer. Se även kommissionens beslut i ärende SA. 31316 *Programme National très haut débit*, Frankrike.

⁽⁸³⁾ Se kommissionens beslut av den 19 juli 2006 om åtgärd nr C35/05 (f.d. N59/05) – Nederländerna, *Broadband infrastructure in Appingedam*, (EUT L 86, 27.3.2007, s. 1). I detta beslut konstaterade kommissionen att konkurrensförhållandena på den berörda marknaden inte beaktades tillräckligt. Den konstaterade framför allt att den nederländska bredbandsmarknaden var en mycket dynamisk marknad, där leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet kabeloperatörer och internetleverantörer, höll på att införa bredbandstjänster med mycket hög kapacitet utan något statligt stöd.

⁽⁸⁴⁾ Samma företag kan driva separata fasta och trådlösa NGA-nät inom samma område, men det ändrar inte "färgen" på ett sådant område.

3.4 Utformning av åtgärden och behovet av att begränsa snedvridningen av konkurrensen

(74) Varje statlig åtgärd till stöd för bredbandsutbyggnad bör uppfylla alla principer för förenlighet som beskrivs ovan i avsnitt 2.5, inbegripet mål av gemensamt intresse, förekomsten av ett marknadsmisslyckande samt stödets lämplighet och dess stimulansseffekt. När det gäller att begränsa snedvridningen av konkurrensen måste, förutom att en radikal förändring ska kunna uppvisas i samtliga fall (i vita, grå och svarta områden),⁽⁸⁵⁾ följande nödvändiga villkor vara uppfyllda för att påvisa att åtgärden är proportionell. Om något av dessa villkor inte uppfylls skulle det med största sannolikhet krävas en grundlig bedömning,⁽⁸⁶⁾ vilket skulle kunna utmytna i slutsatsen att stödet är oförenligt med EES-avtalet.

a) *Detaljerad kartläggning och analys av täckningen*: Eftastaterna bör tydligt ange vilka geografiska områden som kommer att omfattas av stödåtgärden i fråga,⁽⁸⁷⁾ om möjligt i samarbete med de behöriga nationella myndigheterna. Samråd med de nationella regleringsmyndigheterna uppmuntras men är inte obligatoriskt. Exempelen på bästa praxis visar att en central databas borde skapas på grundval av den tillgängliga infrastrukturen på nationell nivå, vilket skulle öka insynen i mindre, lokala projekt och minska kostnaderna för att genomföra dem. Eftastaterna kan fritt definiera målområdena, men uppmanas att ta hänsyn till de ekonomiska förhållandena när de definierar relevanta regioner innan de inleder anbudsförfarandet.⁽⁸⁸⁾

b) *Offentligt samråd*: Eftastaterna bör ge tillräcklig publicitet åt huvuddragen i åtgärden och förteckningen över målområden genom att offentliggöra den relevanta informationen om projektet och genom att uppmana till lämnande av synpunkter. Ett offentliggörande på en central webbplats på nationell nivå skulle i princip garantera att dessa uppgifter är tillgängliga för alla berörda parter. Genom att också kontrollera resultaten av kartläggningen genom ett offentligt samråd minimerar Eftastaterna snedvridningen av konkurrensen med befintliga leverantörer och med dem som redan har investeringsplaner för den närmaste framtiden och gör det möjligt för dessa investerare att planera sin verksamhet.⁽⁸⁹⁾ En detaljerad kartläggning och ett omsorgsfullt samråd säkerställer inte endast en hög grad av öppenhet utan tjänar också som ett väsentligt verktyg för att definiera förekomsten av vita, grå och svarta områden.⁽⁹⁰⁾

c) *Konkurrensutsatt urvalsprocess*: När de stödbeviljande myndigheterna väljer en utomstående operatör som ska bygga ut och driva den subventionerade infrastrukturen⁽⁹¹⁾ ska urvalsprocessen genomföras enligt andan och principerna i EU-direktiven om offentlig upphandling⁽⁹²⁾. Detta garanterar att alla investerare som vill lämna in ansökan för genomförandet och/eller förvaltningen av det subventionerade projektet har insyn i förfarandet. Lika och icke-diskriminerande behandling av alla anbudsgivare och objektiva utvärderingskriterier är nödvändiga förutsättningar. Ett konkurrensutsatt anbudsförfarande är ett sätt att minska budgetkostnaderna, minimera det potentiella statliga stödet och samtidigt minska åtgärdens selektiva karaktär eftersom stödmottagaren inte är

⁽⁸⁵⁾ Se punkt (47) ovan.

⁽⁸⁶⁾ En detaljerad bedömning kan göra det nödvändigt att inleda ett förfarande enligt artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol.

⁽⁸⁷⁾ Denna kartläggning bör göras på grundval av hushåll som ligger i närheten av en viss nätinfrastruktur, inte på grundval av det faktiska antalet hushåll eller kunder som är anslutna som abonnenter.

⁽⁸⁸⁾ Det kan t.ex. hända att målområden som är för små inte ger tillräckliga ekonomiska incitament för marknadsaktörerna att tävla om stöd, medan områden som är för stora kan försämra urvalsprocessens resultat ur konkurrenssynpunkt. Flera urvalsförfaranden ger också olika potentiella företag möjlighet att dra nytta av statligt stöd, varvid man undviker att de statliga stödåtgärderna ytterligare förstärker en (redan dominerande) aktörs marknadsandel genom att främja stora marknadsaktörer eller avskräcka tekniker som främst skulle vara konkurrenskraftiga på mindre målområden.

⁽⁸⁹⁾ Om det kan visas att en myndighet inte erhållit några användbara upplysningar från befintliga operatörer för den erforderliga kartläggningen, måste myndigheten helt förlita sig på de upplysningar som den fått tillgång till.

⁽⁹⁰⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 266/08 – Tyskland, *Broadband in rural areas of Bayern*.

⁽⁹¹⁾ Situationen är en annan när myndigheten beslutar att bygga ut och förvalta nätet direkt (eller genom ett helägt bolag). Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit*, och SA.33807 (2011/N) – Italien, *National Broadband Plan*. I sådana fall, för att slå vakt om de konkurrensresultat som uppnåtts efter liberaliseringen av sektorn för elektroniska kommunikationstjänster i unionen och särskilt den konkurrens som råder i dag på detaljistmarknaden för bredband, när det är fråga om offentligt förvaltade subventionerade nät ska i) de offentligägda nätoperatörerna begränsa sin verksamhet inom på förhand fastställda målområden och inte expandera till andra kommersiellt attraktiva regioner, ii) myndigheten begränsa sin verksamhet till att upprätthålla den passiva infrastrukturen och bevilja tillträde till den, och får inte konkurrera på detaljistnivå med kommersiella operatörer och iii) myndigheten ska tillämpa särredovisning av de medel som används för driften av näten och av övriga medel som står till dess förfogande.

⁽⁹²⁾ Rättsakt som det hänvisas till i punkt 2 i bilaga XVI till EES-avtalet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster (EUT L 134, 30.4.2004, s. 114), (EUT L 245, 7.9.2006, s. 22 och EES-supplementet nr 44, 7.9.2006, s. 18).

känd på förhand. ⁽⁹³⁾ Eftastaterna ska säkerställa ett öppet ⁽⁹⁴⁾ och konkurrensutsatt förfarande ⁽⁹⁵⁾ och ska använda en särskild central webbplats på nationell nivå där alla pågående anbuds förfaranden som gäller statliga stödåtgärder på bredbandsområdet offentliggörs. ⁽⁹⁶⁾

- d) *Det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet*: I ett konkurrensutsatt anbuds förfarande ska den stödbeviljande myndigheten fastställa kvalitativa tilldelningskriterier för bedömning av de inlämnade anbudena. Relevanta tilldelningskriterier kan till exempel vara uppnådd geografisk täckning, ⁽⁹⁷⁾ den tekniska metodens hållbarhet eller den föreslagna lösningens inverkan på konkurrensen. ⁽⁹⁸⁾ Sådana kvalitativa kriterier måste vägas mot det begärda stödbeloppet. För att minska mängden stöd som beviljas, med bibehållande av motsvarande eller rentav samma kvalitet, bör den anbudsgivare som begär den minsta mängden stöd i princip ges fler prioritetspoäng inom ramen för den allmänna bedömningen av anbudet. Den stödbeviljande myndigheten ska alltid på förhand ange den relativa vikt som den ger vart och ett av de valda (kvalitets)kriterierna.
- e) *Teknisk neutralitet*: Eftersom det finns olika tekniska lösningar för att tillhandahålla bredbandstjänster bör anbudet inte gynna eller utesluta någon särskild teknik- eller nätplattform. Anbudsgivarna ska ges möjlighet att föreslå att de begärda bredbandstjänsterna tillhandahålls med användning av eller genom en kombination av den eller de tekniker de anser vara lämpligast. Den stödbeviljande myndigheten kan därefter, på grundval av de objektiva anbudskriterierna, välja den lämpligaste tekniska lösningen eller en kombination av flera tekniska lösningar. I princip kan en allomfattande täckning av större målområden uppnås med en mix av olika tekniker.
- f) *Användning av befintlig infrastruktur*: Eftersom återanvändning av befintlig infrastruktur är en av de viktigaste faktorerna som avgör kostnaden för bredbandsutbyggnad bör Eftastaterna uppmanra anbudsgivarna att förlita sig på befintlig infrastruktur för att undvika onödig dubblering och slöseri med resurser och minska den offentliga finansieringen. Alla operatörer som äger eller kontrollerar infrastruktur (oavsett om den faktiskt används eller inte) inom målområdet och som vill delta i anbuds förfarandet bör uppfylla följande villkor i) de ska underätta den stödbeviljande myndigheten och den nationella tillsynsmyndigheten om infrastrukturen i fråga i samband med det offentliga samrådet, ii) de ska lämna all relevant information till andra anbudsgivare vid en tidpunkt som gör det möjligt för dessa att inkludera den berörda infrastrukturen i sitt anbud. Eftastaterna bör inrätta en nationell databas över befintliga infrastrukturer som skulle kunna återanvändas för bredbandsutbyggnad.
- g) *Grossisttillträde*: Att tredje parter ges faktiskt grossisttillträde till en subventionerad bredbandsinfrastruktur är en nödvändig komponent i alla statliga åtgärder till stöd för bredband. Särskilt gäller att grossisttillträde gör det möjligt för tredjepartsoperatörer att konkurrera med den valda anbudsgivaren (när denne också finns med på detaljnivå), och således öka urvalet och konkurrensen i de områden som berörs av åtgärden samtidigt som man undviker att det bildas regionala tjänstemonopol. Detta villkor, som endast gäller mottagare av statligt stöd,

⁽⁹³⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärendena N475/07 – Irland, *National Broadband Scheme (NBS)* och N157/06 – Förenade kungariket, *South Yorkshire Digital region Broadband Project*.

⁽⁹⁴⁾ Om syftet med en sådan konkurrensutsatt urvalsprocess är att ingå ett kontrakt som omfattas av EU:s direktiv om offentlig upphandling 2004/17/EG (rättsakt som det hänvisas till i punkt 4 i bilaga XVI till EES-avtalet, (EUT L 245, 7.9.2006, s. 22 och EES-supplementet nr 44, 7.9.2006, s. 18) eller 2004/18/EG (rättsakt som det hänvisas till i punkt 2 i bilaga XVI till EES-avtalet (EUT L 245, 7.9.2006, s. 22 och EES-supplementet nr 44, 7.9.2006, s. 18), ska meddelandet om upphandling offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* för att garantera konkurrens i hela EES i enlighet med direktivens krav. I övriga fall bör information om anbuds förfarandet offentliggöras åtminstone på nationell nivå.

⁽⁹⁵⁾ Om en urvalsprocess inte lockar tillräckligt många anbudsgivare kan en extern revisor ges i uppdrag att granska den kostnadsberäkning som den vinnande anbudsgivaren har lagt fram.

⁽⁹⁶⁾ Om det av tekniska skäl inte är möjligt att upprätta en nationell webbplats bör regionala webbplatser upprättas. Sådana regionala webbplatser bör vara sammankopplade.

⁽⁹⁷⁾ Avseende det geografiska område som definieras i den konkurrensutsatta urvalsprocessen.

⁽⁹⁸⁾ Exempelvis nättopologier som möjliggör ett faktiskt och fullständigt tillträde till accessnätet skulle kunna ge extrapoäng. Det bör noteras att en punkt-till-punkt-topologi i detta skede av marknadsutvecklingen är mer konkurrensfrämjande på längre sikt än en punkt-till-multipunkt-topologi, men kostnaderna för utbyggnad är jämförbara särskilt i stadsområden. I punkt-till-multipunkt-nät blir ett faktiskt och fullständigt tillträde till accessnätet möjligt först när WMD-PON-baserat tillträde (WMD-PON = wavelength-division-multiplexed passive optical network) standardiseras och blir ett krav enligt tillämpliga regelramar.

är inte beroende av någon föregående marknadsanalys enligt artikel 7 i ramdirektivet. ⁽⁹⁹⁾ Den typ av skyldigheter rörande grossisttillträde som åläggs ett subventionerat nät bör anpassas till de skyldigheter avseende tillträde som fastställs inom ramen för den sektorspecifika regleringen. ⁽¹⁰⁰⁾ I princip bör stödmottagande företag erbjuda ett större utbud av accessprodukter i grossistledet än de som agerar på uppdrag av nationella tillsynsmyndigheter på grundval av sektorspecifika regler till de operatörer som har betydande marknadsstyrka, ⁽¹⁰¹⁾ eftersom stödmottagaren använder inte bara sina egna resurser utan också skattebetalarnas pengar för att bygga ut sin egen infrastruktur. ⁽¹⁰²⁾ Sådant grossisttillträde bör beviljas så tidigt som möjligt innan driften av nätet av inleds. ⁽¹⁰³⁾

Faktiskt grossisttillträde till den subventionerade infrastrukturen ⁽¹⁰⁴⁾ bör erbjudas för en period av minst sju år. Om den nationella regleringsmyndigheten på grundval av den tillämpliga rättsliga ramen fastställer att operatören av infrastrukturen i fråga har betydande marknadsstyrka på den berörda marknaden vid utgången av sjuårsperioden, måste tillträdesskyldigheter åläggas i enlighet med regelverket för elektronisk kommunikation. ⁽¹⁰⁵⁾ Nationella tillsynsmyndigheter eller andra behöriga nationella organ uppmanas att offentliggöra vägledning för stödbeviljande myndigheter om principerna för fastställande av villkor och tariffer för grossisttillträde. För att möjliggöra ett effektivt tillträde ska samma tillträdesrättigheter gälla för hela det subventionerade nätverket, även de delar av ett sådant nätverk där befintlig infrastruktur har använts. ⁽¹⁰⁶⁾ Skyldigheterna till öppet tillträde ska genomdrivas oberoende av eventuella ändringar som gäller ägandet, ledningen eller driften av den subventionerade infrastrukturen.

- h) *Priser för tillträde i grossistledet*: En jämförande analys är ett viktigt verktyg för att säkerställa att det beviljade stödet bidrar till att skapa marknadsvillkor liknande dem som råder på andra konkurrensutsatta bredbandsmarknader. Priset för tillträde i grossistledet bör bygga på de prissättningsprinciper och riktmärken som fastställts av den nationella tillsynsmyndigheten och beakta det stöd som beviljats nätoperatören. ⁽¹⁰⁷⁾ Som riktmärke ska de genomsnittliga offentliggjorda grossistpriser användas som råder i andra jämförbara, mer konkurrensutsatta områden i landet eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, i avsaknad av sådana offentliggjorda priser, de priser som redan har fastställts eller godkänts av den nationella tillsynsmyndigheten för de berörda marknaderna och tjänsterna. Om det inte finns några offentliggjorda eller reglerade priser tillgängliga för vissa accessprodukter i grossistledet som kan fungera som riktmärke bör prissättningen följa principerna för kostnadsorientering enligt den metod som fastställts i enlighet med det sektorspecifika regelverket. ⁽¹⁰⁸⁾ Med tanke på hur komplicerat det är att göra en jämförande analys av priserna för tillträde i grossistledet uppmanas Eftastaterna att ge de nationella tillsynsmyndigheterna de befogenheter och den personal de behöver för att kunna ge stödbeviljande myndigheter råd i sådana frågor. En detaljerad beskrivning av stödprojektet bör skickas till den nationella regleringsmyndigheten senast två månader före anmälan för att den ska ha rimligt med tid på sig att avge ett yttrande. Om den nationella tillsynsmyndigheten har fått sådana befogenheter bör den stödbeviljande myndigheten be den nationella tillsynsmyndigheten om råd om hur priser och villkor för tillträde i grossistledet ska fastställas. Kriterierna för en jämförande analys ska anges klart i anbudsdokumentationen.
- i) *Övervakning och clawback-mekanism*: De stödbeviljande myndigheterna ska noga övervaka genomförandet av bredbandsprojektet under projektets hela löptid. Om operatören väljs ut på grundval av ett konkurrensutsatt upphandlingsförfarande är behovet av att övervaka projektets lönsamhetsutveckling i regel mindre. I många fall kan det vara lämpligt att fastställa stödbeloppet i förväg så att det täcker det förväntade finansieringsbehovet under en viss period i stället för att fastställa stödbeloppet på grundval av kostnader och intäkter allteftersom de uppstår. I den tidigare modellen finns det vanligtvis fler incitament för företag att hålla nere kostnaderna och bli effektivare med tiden. Om osäkerheten kring den framtida kostnads- och intäktsutvecklingen är stor och om det

⁽⁹⁹⁾ För hänvisning, se fotnot 3. Dessutom gäller att alltid när en Eftastat väljer en förvaltningsmodell där den subventionerade bredbandsinfrastrukturen endast erbjuder grossisttillträde till tredje parter, inte detaljisttjänster, minskar den sannolika snedvridningen av konkurrens ytterligare eftersom en sådan förvaltningsmodell för nätet bidrar till att undvika potentiellt komplexa frågor rörande marginalpress och dolda former av tillträdesdiskriminering. Se t.ex. ärende SA.30317 – Portugal, *High-speed broadband*.

⁽¹⁰⁰⁾ När den statliga stödåtgärden omfattar finansiering av nya passiva infrastrukturelement såsom kabelrör eller stolpar, bör också tillträde till dessa beviljas för obegränsad tid. Se t.ex. kommissionens beslut i ärendena N 53/3010 – Tyskland, *Federal framework programme on ducts support*, N 596/09 – Italien, *Bridging the digital divide in Lombardia*, N 383/09 – Tyskland, ändring av N 150/08 *Broadband in the rural areas of Saxony*, N 330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit*.

⁽¹⁰¹⁾ T.ex. när det gäller NGA-nät bör referensen vara den förteckning över accessprodukter som ingår i NGA-rekommendationen.

⁽¹⁰²⁾ Om statligt stöd ges för att finansiera byggandet av kabelrör bör dessa vara tillräckligt stora för att kunna tillgodose flera kabelnätets behov och inrymma såväl punkt-till-multipunkt- som punkt-till-punkt-lösningar.

⁽¹⁰³⁾ Om nätoperatören också tillhandahåller detaljisttjänster innebär detta i regel, i enlighet med NGA-rekommendationen, att tillträde ska beviljas minst sex månader innan sådana detaljisttjänster lanseras.

⁽¹⁰⁴⁾ Faktiskt grossisttillträde till den subventionerade infrastrukturen kan beviljas med hjälp av de accessprodukter i grossistledet som beskrivs närmare i tillägg II.

⁽¹⁰⁵⁾ För hänvisning, se fotnot 3.

⁽¹⁰⁶⁾ Exempelvis får grossisttillträdet för tredje parter inte enbart begränsas till bredbandstjänster i detaljistledet.

⁽¹⁰⁷⁾ I vilken utsträckning stödbeloppet ska beaktas kan variera beroende på konkurrensituationen i den konkurrensutsatta urvalsprocessen och inom målområdet. Riktmärket skulle därför bli den övre gränsen för grossistpriset.

⁽¹⁰⁸⁾ För att operatörer inte ska öka sina kostnader på konstgjord väg uppmanas Eftastaterna att använda kontrakt som uppmuntrar företagen att med tiden sänka sina kostnader. Exempelvis ett fast prisavtal skulle, till skillnad från kostnadsbaserade avtal plus fast tillägg, ge företaget ett incitament att så småningom minska sina kostnader.

råder en stark informationsasymmetri kan myndigheterna även använda finansieringsmodeller som inte helt och hållet bygger på reglering på förhand, utan snarare på en medelväg i form av förhands- och efterhandsreglering (t.ex. genom en återkravsmekanism som möjliggör en balanserad fördelning av oförutsedda vinster). För att inte lägga en oproportionerligt tung börda på små, lokala projekt kan ett lägsta tröskelvärde vara motiverat för clawback-mekanismen. Eftastaterna bör därför genomföra clawback-mekanismen om stödbeloppet för projektet överstiger 10 miljoner euro.⁽¹⁰⁹⁾ De stödbeviljande myndigheterna kan bestämma att all extra vinst som återkrävs från den valda anbudsgivaren kan användas för ytterligare utbyggnad av bredbandsnätet i enlighet med ramordningen och på samma villkor som för den ursprungliga stödåtgärden. Om anbudsvinnaren åläggs att särredovisa det mottagna stödet blir det lättare för de stödbeviljande myndigheterna att övervaka hur ordningen genomförs och huruvida extra vinst genereras.⁽¹¹⁰⁾

- j) *Öppenhet och insyn*: Eftastaterna ska på en central webbplats offentliggöra åtminstone följande information om statliga stödåtgärder: Den fullständiga texten till den godkända stödordningen och dess genomförandebestämmelser, stödmottagarens namn, stödbelopp, stödnivå och använd teknik. Denna information ska offentliggöras efter det att beslutet om att bevilja stödet har fattats och bevaras under minst 10 år och ska finnas tillgängligt för allmänheten utan begränsningar. Stödmottagaren är skyldig att ge därtill berättigade tredje parter omfattande och icke-diskriminerande tillgång till information om sin infrastruktur (bl.a. om kabelrör, kopplingskåp och fiber) som byggts ut inom ramen för en statlig stödåtgärd.⁽¹¹¹⁾ Detta gör det möjligt för andra operatörer att lätt fastställa om de kan få tillträde till sådan infrastruktur och de bör lämna all relevant information om bredbandsnätet till ett centralt register över bredbandsinfrastrukturer, om en sådan databas finns i Eftastaten i fråga, och/eller till den nationella tillsynsmyndigheten.
- k) *Rapportering*: Från den dag då nätverket tas i bruk bör den myndighet som beviljar det statliga stödet, för den tid stödåtgärden varar, vartannat år rapportera viktig information om stödprojekten till Eftas övervakningsmyndighet.⁽¹¹²⁾ När det gäller nationella eller regionala ramordningar bör de nationella eller regionala myndigheterna konsolidera informationen om de individuella åtgärderna och rapportera till myndigheten. När myndigheten antar ett beslut enligt dessa riktlinjer får den kräva ytterligare rapportering om det beviljade stödet.

3.5 Stöd till snabb utbyggnad av NGA-nät

- (75) I likhet med de principer som gäller för utbyggnad av grundläggande bredband, kan det hända att statligt stöd till förmån för utbyggnad av NGA-nät utgör ett lämpligt och motiverat instrument förutsatt att ett antal grundläggande villkor uppfylls. Medan kommersiella operatörer fattar sina investeringsbeslut i NGA-nät på grundval av förväntad lönsamhet ska myndigheten i sitt beslut även ta hänsyn till samhällsintresset vid finansieringen av en öppen och neutral plattform där flera olika operatörer kommer att kunna konkurrera om tillhandahållandet av tjänster till slutanvändarna.
- (76) Varje åtgärd för att stödja utbyggnaden av NGA-nät måste uppfylla de villkor för förenlighet som anges i avsnitt 2.5 och 3.4. Dessutom måste följande villkor uppfyllas, med hänsyn tagen till de särförhållanden under vilka den offentliga investeringen i NGA-nät kommer att genomföras.
- a) *Grossisttillträde*: På grund av de ekonomiska aspekterna av NGA-nät är det av yttersta vikt att garantera effektivt tillträde för utomstående operatörer i grossistledet. Särskilt i områden där det redan finns konkurrerande operatörer som tillhandahåller grundläggande bredband⁽¹¹³⁾ måste det säkerställas att den konkurrensutsatta marknadssituation som rådde före ingripandet bibehålls. De accessvillkor som beskrivs ovan i avsnitt 3.4 gäller enligt följande: Det subventionerade nätet ska alltså erbjuda tillträde på rättvisa och icke-diskriminerande villkor för

⁽¹⁰⁹⁾ En återkravsmekanism är inte nödvändig när det är fråga om offentligt ägda infrastrukturer endast på grossistnivå som myndigheten förvaltar med det enda syftet att bevilja alla operatörer rättvist och icke-diskriminerande tillträde, om de villkor som anges i fotnot 93 är uppfyllda.

⁽¹¹⁰⁾ Exempel på bästa praxis visar att det behövs en övervaknings- och clawback-mekanism under minst en sjuårsperiod och att en eventuell extra vinst (dvs. en vinst som är större än i den ursprungliga affärsplanen eller överstiger branschgenomsnittet) fördelas mellan stödmottagaren och myndigheterna enligt åtgärdens stödnivå.

⁽¹¹¹⁾ Denna information bör uppdateras regelbundet (t.ex. var sjuätte månad) och finnas tillgänglig i ett generiskt format.

⁽¹¹²⁾ Sådan information bör åtminstone omfatta följande: förutom information som redan offentliggjorts enligt punkt(74)i), den dag då nätverket tas i bruk, accessprodukter i grossistledet, antalet accessökare och tjänsteleverantörer på nätet, antalet hushåll som omfattas samt utnyttjandegrad.

⁽¹¹³⁾ Omfattar även LLU-operatörer.

alla operatörer som begär det och ge dem möjlighet till ett effektivt och fullständigt tillträde till accessnätet. ⁽¹¹⁴⁾ Dessutom måste utomstående operatörer ha tillträde även till passiv och inte enbart till aktiv ⁽¹¹⁵⁾ nätinfrastuktur. ⁽¹¹⁶⁾ Förutom bitströmsaccess och tillträde till accessnätet och delaccessnätet bör tillträdeskravet därför också omfatta rätten att använda kabelrör och stolpar, svartfiber eller kopplingskåp. ⁽¹¹⁷⁾ Faktiskt tillträde i grossistledet bör beviljas för minst sju år och rätten till tillträde till kabelrör och stolpar bör inte tidsbegränsas. Detta påverkar inte eventuella liknande föreskrivna skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten kan införa på den berörda specifika marknaden för att främja effektiv konkurrens eller åtgärder som antagits under eller efter att den nämnda perioden har löpt ut. ⁽¹¹⁸⁾

I glesbefolkade landsbygdsområden där tillgången på bredbandstjänster är begränsad, eller för små lokala företag, kan det hända att åläggandet av skyldigheter som avser alla typer av accessprodukter kan öka investeringskostnaderna ⁽¹¹⁹⁾ på ett oproportionerligt sätt utan att ge betydande fördelar i form av effektivare konkurrens. ⁽¹²⁰⁾ I en sådan situation kan man tänka sig att accessprodukter som kräver oförutsedda kostsamma ingripanden i den subventionerade infrastrukturen (t.ex. samlokalisering av mellanliggande distributionspunkter) erbjuds endast om en tredjepartsoperatör lägger fram en rimlig begäran. Begäran anses rimlig om i) den som ansöker om tillträde lägger fram en sammanhängande affärsplan som motiverar utvecklingen av produkten inom det subventionerade nätet och ii) ingen jämförbar accessprodukt redan erbjuds inom samma geografiska område av en annan operatör till priser som motsvarar dem som tillämpas i mer tätbefolkade områden. ⁽¹²¹⁾

Däremot kan föregående punkt inte återopas i mer tätbefolkade områden där man kan förvänta sig att infrastrukturkonkurrens kan växa fram. I sådana områden bör därför det subventionerade nätet tillgodose behovet av alla typer av nätaccessprodukter som operatörerna kan tänkas efterfråga. ⁽¹²²⁾

- b) *Rättvis och icke-diskriminerande behandling*: Det subventionerade nätet ska göra det möjligt för konkurrerande operatörer att tillhandahålla konkurrenskraftiga och rimligt prissatta tjänster till slutanvändare. Om nätoperatören är vertikalt integrerad ska tillräckliga skyddsåtgärder vidtas för att förebygga intressekonflikter, otillbörlig diskriminering av accessökare eller innehållsleverantörer och eventuella andra dolda indirekta fördelar. På samma sätt bör tilldelningskriterierna innehålla en bestämmelse om att anbudsgivare som föreslår en modell med endast tjänster i grossistledet, en modell med endast passiv nätinfrastuktur eller både och ska få extra-poäng.

⁽¹¹⁴⁾ I detta skede av marknadsutvecklingen kan en punkt-till-punkt-topologi vara åtskild i praktiken. Om den valda anbudsgivaren bygger ut en punkt-till-multipunkt-nättopologi ska den ha en klar skyldighet att tillhandahålla effektivt tillträde via WDM (*Wavelength Division Multiplexing*) så snart tillträdet är standardiserat och kommersiellt tillgängligt. Till dess att det WDM-baserade tillträdet blir verklighet ska den valda anbudsgivaren åläggas att förse accessökare med en virtuell tillträdesprodukt som ligger så nära ett fysiskt tillträde som möjligt.

⁽¹¹⁵⁾ Om tredjepartsoperatörer är indirekta stödmottagare kan det hända att de måste bevilja bitströmsaccess själva när de får tillträde i grossistledet. Trots att stöd endast beviljades för passiv infrastruktur begärdes också tillträde till aktiv infrastruktur t.ex. i kommissionens beslut i ärende N 330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit*.

⁽¹¹⁶⁾ T.ex. kundutrustning (*Customer Premises Equipment, CPE*) eller annan utrustning som behövs för att driva nätet. Om det visar sig nödvändigt att uppgradera vissa delar av nätet för att skapa faktisk tillgång ska detta anges i den stödbeviljande myndigheternas planer, så att man t.ex. planerar för tillräckligt stora ledningar och ökar storleken på kopplingskåp för att möjliggöra ett effektivt tillträde.

⁽¹¹⁷⁾ En skyldighet till "starkt tillträde" (strong access) är desto viktigare för att hantera den tillfälliga utbytbarheten mellan de tjänster som erbjuds av befintliga ADSL-operatörer och de tjänster som erbjuds av framtida NGA-nätoperatörer. Skyldigheten till öppet tillträde säkerställer att konkurrerande ADSL-operatörer kan överföra sina kunder till ett NGA-nät så snart som ett subventionerat nät finns utbyggt och således inleda planeringen av sina egna framtida investeringar utan att drabbas av något konkurrens-handikapp. Se t.ex. ärende N 461/09 – Förenade kungariket, *Cornwall & Isles of Scilly Next Generation Broadband*.

⁽¹¹⁸⁾ I detta sammanhang bör man ta hänsyn till att de specifika marknadsförhållanden som motiverade att operatören av infrastrukturen beviljades stöd eventuellt fortsätter.

⁽¹¹⁹⁾ Den oproportionerligt stora kostnadsökningen ska styrkas av den stödbeviljande myndigheten med hjälp av detaljerade och objektiva kostnadsberäkningar.

⁽¹²⁰⁾ Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 330/2010 – Frankrike, *Programme National Très Haut Débit* och i ärende SA.33671 – Förenade kungariket, *Broadband Delivery UK*.

⁽¹²¹⁾ Myndigheten kan eventuellt godkänna andra villkor inom ramen för proportionalitetsanalysen med hänsyn tagen till de särskilda omständigheterna i fallet och den samlade avvägningen. Se t.ex. kommissionens beslut i ärende N 330/2010 – Frankrike, *Programme National Très Haut Débit* och i ärende SA.33671 – Förenade kungariket, *Broadband Delivery UK*. Om villkoren är uppfyllda bör tillträde beviljas inom en period som är bruklig för den berörda marknaden. I händelse av en konflikt bör den stödbeviljande myndigheten be den nationella tillsynsmyndigheten eller något annat behörigt nationellt organ om råd.

⁽¹²²⁾ Exempelvis i fråga om passiva fasta nät ska det kunna stödja både punkt-till-punkt- och punkt-till-multipunktstrukturer beroende på valet av operatörer. Framför allt i mer tätbefolkade områden skulle det, om dessa är berättigade till statligt stöd, inte anses vara i allmänhetens intresse att bevilja stöd för investeringar i enkla uppgraderingar av befintliga nät som inte medför en radikal förändring också i konkurrenshänseende.

- (77) Statligt understödda projekt som syftar till finansiering av stamnät⁽¹²³⁾ eller som är begränsade till anläggningsarbeten som är öppna för tillträde för alla operatörer och all teknik har särskilt konkurrensfrämjande egenskaper. Denna omständighet kommer att beaktas vid bedömningen av sådana projekt.

3.6 Stöd till ultrasnabba bredbandsnät

- (78) Med beaktande av de mål som anges i inledningen, särskilt att uppnå en marknadspenetration på 50 % för internetförbindelser på över 100 Mbps och med beaktande av att det särskilt i stadsområden kan finnas ett behov av högre prestandanivåer jämfört med vad kommersiella investerare är villiga att erbjuda inom den närmaste framtiden skulle, som ett undantag från punkt (73), offentliga ingripanden undantagsvis kunna tillåtas för NGA-nät som kan tillhandahålla ultrahöga hastigheter på långt över 100 Mbps.
- (79) I svarta NGA-områden skulle sådana ingripanden endast kunna tillåtas om den "radikala förändring" som krävs i punkt (47) bevisas på grundval av följande kumulativa kriterier:
- a) De nuvarande eller planerade⁽¹²⁴⁾ NGA-näten når inte fram slutanvändarens lokaler med fibernät.⁽¹²⁵⁾
 - b) Marknadsläget utvecklas inte i en sådan riktning att kommersiella operatörer genom sina investeringsplaner på ett konkurrenskraftigt sätt kommer att tillhandahålla ultrasnabba tjänster⁽¹²⁶⁾ på över 100 Mbit/s inom en nära framtid (se punkterna (59)–(61)).
 - c) Det finns en förväntad efterfrågan på en sådan kvalitetsförbättring⁽¹²⁷⁾.
- (80) I den situation som beskrivs i föregående punkt ska alla nya subventionerade nät uppfylla villkoren för förenlighet i punkterna (74) och (76). Dessutom ska den stödbeviljande myndigheten visa
- a) att det subventionerade nätet har betydligt bättre tekniska egenskaper och prestanda än verifierbara egenskaper och prestanda hos befintliga eller planerade nät,⁽¹²⁸⁾ och
 - b) att det subventionerade nätet kommer att baseras på en öppen arkitektur och drivas endast på grossistnivå, och
 - c) att stödet inte leder till en orimlig snedvridning av konkurrensen med annan NGA-teknik som nyligen har varit föremål för betydande nya investeringar i infrastruktur från marknadsaktörer inom samma målområden.⁽¹²⁹⁾
- (81) Endast om dessa ytterligare villkor uppfylls skulle offentlig finansiering av sådana nät kunna anses vara förenlig med den inre marknaden på grundval av avvägningstestet. Med andra ord skulle sådan finansiering leda till betydande, hållbara, konkurrensfrämjande och varaktiga tekniska framsteg utan att skapa oproportionerliga hinder för privata investeringar.

Slutbestämmelser

- (82) Dessa riktlinjer kommer att tillämpas från och med dagen efter det att det har antagits. Från och med det att dessa riktlinjer antagits kommer övervakningsmyndigheten att tillämpa dem på alla anmälda stödåtgärder den har att fatta beslut om, även om projekten anmälts före offentliggörandet.

⁽¹²³⁾ Se punkt (56) ovan. Ingripanden som går utöver ändstationsnivå betraktas redan som NGA och inte NGN. Se kommissionens beslut i ärende SA.34031 – *Next generation broadband in Valle d'Aosta*.

⁽¹²⁴⁾ På grundval av trovärdiga investeringsplaner för de närmaste tre åren i enlighet med punkterna (59)–(61).

⁽¹²⁵⁾ NGA-nät når inte fram till slutanvändarnas lokaler med fiber när det är fråga om FTTN-nät, där fiber installeras endast fram till noderna (kopplings-skåpen). På samma sätt använder vissa kabelnät också fiber fram till kopplings-skåpen och ansluter slutanvändare med hjälp av koaxialkablar.

⁽¹²⁶⁾ Till exempel i ett område där det finns ett FTTC-nät eller motsvarande nätverk och ett uppgraderat kabelnät (minst DOCSIS 3.0) kan man i regel utgå från att konkurrensen på marknaden kan frambringa ultrasnabba tjänster utan att något offentligt ingripande behövs.

⁽¹²⁷⁾ Se t.ex. indikatorerna i fotnoterna 81 och 82.

⁽¹²⁸⁾ Se punkterna (59)–(61) ovan.

⁽¹²⁹⁾ Detta är normalt fallet när marknadsaktörer på grund av stödet inte kan få tillbaka sina infrastrukturinvesteringar i rimlig tid, med beaktande av normal avskrivningstid. Följande (med varandra sammanhängande) faktorer beaktas särskilt: Investeringens storlek, hur nyligen den gjorts, den minimiperiod som krävs för en tillräcklig avkastning på investeringen och den sannolika effekten av en utbyggnad av det nya subventionerade ultrasnabba nätet på antalet abonnenter på de befintliga NGA-näten och de relativa abonnemangspriserna.

- (83) I enlighet med kommissionens tillkännagivande om vilka regler som är tillämpliga för att avgöra om ett statligt stöd är olagligt ⁽¹³⁰⁾ kommer myndigheten att på olagligt stöd tillämpa de regler som gällde vid den tidpunkt då stödet beviljades. Den kommer således att tillämpa dessa riktlinjer på olagligt stöd som beviljats efter deras offentliggörande.
- (84) Myndigheten föreslår för Eftastaterna, på grundval av artikel 61.1 i EES-avtalet, att de vidtar lämpliga åtgärder och vid behov ändrar sina befintliga stödordningar så att de överensstämmer med dessa riktlinjer inom tolv månader efter det att de har antagits.
- (85) Eftastaterna uppmanas att lämna sitt uttryckliga ovillkorliga samtycke till de föreslagna lämpliga åtgärderna inom två månader från den dag då dessa riktlinjer antagits. Om svar uteblir, kommer övervakningsmyndigheten att anta att Eftalandet i fråga inte samtycker till de föreslagna åtgärderna.
- (86) Myndigheten kommer att se över dessa riktlinjer i överensstämmelse med framtida översyner från kommissionens sida av det motsvarande meddelandet från denna med rubriken *Gemenskapens riktlinjer för tillämpning av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät*.
-

⁽¹³⁰⁾ EUT L 73, 19.3.2009, s. 23, EES-supplementet nr 15, 19.3.2009, s. 1. Se <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=15119&1=1>

Tillägg I

Typiska ingripanden till stöd för bredband

Vid bedömningen av stödåtgärder på grundval av artikel 107.1 i EUF-fördraget, som motsvarar artikel 61.1 i EES-avtalet, har kommissionen konstaterat att det finns vissa återkommande finansieringsmekanismer som EU-medlemsstaterna använder mest för att främja bredbandsutbyggnaden. Följande förteckning är endast vägledande och inte uttömmande, eftersom offentliga myndigheter kan utveckla olika sätt att stödja bredbandsutbyggnad eller avvika från de modeller som anges. Konstellationerna omfattar vanligtvis statligt stöd, om inte investeringen genomförs i överensstämmelse med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi (se avsnitt 2.2).

- 1. Finansieringsbidrag** (s.k. gap funding ⁽¹⁾): I de flesta ärenden som granskas av kommissionen beviljar EES-staten ⁽²⁾ direkta bidrag till bredbandsinvesteringar ⁽³⁾ för byggande, drift och kommersiellt utnyttjande av ett bredbandsnät. ⁽⁴⁾ Sådana bidrag omfattar i regel statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet eftersom bidraget finansieras med statliga medel och ger investeraren en fördel att bedriva kommersiell verksamhet på villkor som inte skulle ha funnits tillgängliga på marknaden. I detta fall är både nätoperatörer som tar emot bidraget och de leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster som vill ha grossisttillträde till det subventionerade nätet stödmottagare.
- 2. Stöd in natura:** I andra fall stöder EES-staterna bredbandsutbyggnad genom att finansiera utbyggnaden av ett fullständigt bredbandsnät (eller delar av detta), som därefter ställs till förfogande för investerare i elektronisk kommunikation, som använder dessa nätelement för sina egna projekt för bredbandsutbyggnad. Detta stöd kan ta många former, men oftast tillhandahåller EES-staterna passiv bredbandsinfrastruktur genom att utföra anläggningsarbeten (exempelvis grävarbeten vid vägbyggen) eller genom att lägga ut kabelrör eller svartfiber. ⁽⁵⁾ Ett sådant stöd medför en fördel för bredbandsinvesteringar, eftersom det minskar deras respektive investeringskostnader, ⁽⁶⁾ samt för leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster, som vill ha grossisttillträde till det subventionerade nätet.
- 3. Staten driver ett bredbandsnät eller delar därav:** Det kan vara fråga om statligt stöd även i det fallet att staten, i stället för att ge stöd till en bredbandsinvestering, bygger (delar av) ett bredbandsnät och driver det direkt via en del av den offentliga förvaltningen eller via ett eget företag. ⁽⁷⁾ Denna typ av ingripande består i regel av byggandet av en offentligt ägd passiv nätinфраstruktur i syfte att göra den tillgänglig för bredbandsoperatörer genom att bevilja grossisttillträde till nätet på icke-diskriminerande villkor. Att driva nätet och bevilja tillträde i grossistledet till detta mot ersättning är ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet. Att bygga ett bredbandsnät i syfte att utnyttja det kommersiellt är ekonomisk verksamhet enligt gängse rättspraxis. Det vill säga det kan vara fråga om statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet redan när bredbandsnätet byggs. ⁽⁸⁾ Leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster som ansöker om grossisttillträde till det offentligt drivna nätet betraktas också som stödmottagare.
- 4. Bredbandsnät som förvaltas av en koncessionshavare:** EES-staterna kan också finansiera utbyggnaden av ett bredbandsnät som förblir i offentlig ägo, men vars drift genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande kommer att erbjudas en kommersiell operatör, som sköter och utnyttjar nätet i grossistledet. ⁽⁹⁾ Även i detta fall, eftersom nätet

⁽¹⁾ Med "gap financing" avses skillnaden mellan investeringskostnader och förväntad vinst för privata investerare.

⁽²⁾ Eller någon annan stödbeviljande myndighet.

⁽³⁾ Med investering avses företag eller operatörer av elektroniska kommunikationsnät som investerar i byggande och utbyggnad av bredbandsinfrastrukturer.

⁽⁴⁾ Exempel på finansieringsbidrag finns i kommissionens beslut i ärendena SA. 33438 a.o – Polen, *Broadband network project in Eastern Poland*, SA 32866 – Grekland, *Broadband development in Greek rural areas*, SA. 31851 – Italien, *Broadband Marche*, N368/09 – Tyskland, *Amendment of State aid broadband scheme* och N 115/08 – Tyskland, *Broadband in the rural areas of Germany*.

⁽⁵⁾ Kommissionens beslut i ärendena N 53/3010 – Tyskland, *Federal framework programme on ducts support* och N596/09 – Italien, *Bridging the digital divide in Lombardia*. Se också N383/09 – Tyskland, ändring av ärende N150/08, *Broadband in the rural areas of Saxony*.

⁽⁶⁾ Kostnaderna för anläggningsarbeten och andra investeringar i passiv infrastruktur kan utgöra upp till 70 % av den totala kostnaden för ett bredbandsprojekt.

⁽⁷⁾ Kommissionens beslut i ärende N330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit*, som omfattade flera olika stödformer, bl.a. en där regionala samfund (*collectivités territoriales*) kan driva egna bredbandsnät som ett statligt företag.

⁽⁸⁾ Mål T-443/08 och T-455/08, *Freistaat Sachsen mot kommissionen REG*, 2001, s. II-1311.

⁽⁹⁾ Kommissionens beslut i ärendena N 497/2010 – Förenade kungariket, *SHEFA – 2 Interconnect*, N330/2010 – Frankrike, *Programme national Très Haut Débit* och N183/09 – Litauen, *RAIN project*.

har byggts för att utnyttjas, kan åtgärden utgöra statligt stöd. Den operatör som förvaltar och utnyttjar nätet samt utomstående leverantörer av elektroniska kommunikationer som söker grossistillträde till nätet kommer också att betraktas som stödmottagare.

Tillägg II

Ordlista över tekniska termer

I dessa riktlinjer gäller följande definitioner. Definitionerna kan komma att ändras mot bakgrund av marknadsutvecklingen och utvecklingen i fråga om teknik och lagstiftning.

Accesssegment: den "sista kilometern", som förbinder stamnätet med slutanvändarens lokaler.

stamnät: den del av bredbandsnätet som utgör den förmedlande länken mellan stomnätet och accessnätet och förmedlar data till och från det globala nätverket.

Bitströmstillträde: en leverantör av grossisttillträde installerar en länk med höghastighetskapacitet i användarens lokaler och gör detta tillträde tillgängligt för tredje man.

Svartfiber: oupplyst fiber utan anslutna överföringssystem.

Kabelrör: ett underjordiskt rör eller en kanal som innehåller kopparledningar, optiska fiberledningar eller koaxialledningar till ett bredbandsnät.

fullständigt tillträde (full unbundling): fysiskt tillträde ger tillträde till slutkonsumentens accessnätsförbindelse och gör det möjligt för en konkurrent att använda sina egna överföringssystem för direkt överföring; under vissa omständigheter kan virtuellt tillträde anses motsvara fysiskt tillträde.

fiber till hemmet (FTTH): ett FTTH-nät som når fram till slutanvändarens lokaler med fiber, dvs. ett accessnät som består av optiska fiberledningar i såväl mataravsnittet som de terminerande avsnitten i accessnätet (inklusive fastighetsnät).

fiber till byggnaden (FTTB): fiber till byggnaden, som når fram till slutanvändarens lokaler med fiber, dvs. fiber rullas ut fram till byggnaden, medan koptarkablar, koaxialkablar eller LAN används inne i byggnaden.

fiber till noderna (FTTN): Fiber till noderna. Fibern termineras i ett kopplingskåp upp till flera kilometer från användarens lokaler, och den sista länken är en koptarkabel (i fiber till kopplingskåpet/VDSL-nät) eller en koaxialkabel (i kabel-/DOCSIS 3-nätet). Fiber till noderna ses ofta som ett tillfälligt steg på vägen mot full FTTH.

neutrala nät: nät som klarar alla typer av nättopologier. När det gäller FTTH-nät ska infrastrukturen kunna stödja både punkt-till-punkt- och punkt-till-multipunkt-topologier.

nästa generations accessnät (NGA-nät): accessnät som helt eller delvis består av optiska element som kan leverera bredbandstjänster med bättre egenskaper jämfört med befintliga nät för grundläggande bredband.

passivt nät: bredbandsnät utan aktiva beståndsdelar. Omfattar vanligtvis anläggningsinfrastruktur, kabelrör och svartfiber samt kopplingskåp.

passivt grossisttillträde: tillträde till ett transmissionsmedium som saknar elektroniska komponenter.

punkt-till-multipunkt: en nättopologi som har dedicerade individuella kundförbindelser till en mellanliggande passiv nod (t.ex. ett kopplingskåp) där dessa förbindelser aggregeras i en delad förbindelse. Aggregeringen kan vara passiv (med splitter som i en PON-arkitektur) eller aktiv (som i FTTC).

punkt-till-punkt: nättopologi där anslutningen förbehålls en viss kund hela vägen från kunden till kopplingspunkten mellan en operatörs access- och kärnnät (Metropolitan Point of Presence (MPOP)).

accessprodukter i grossistledet: tillträde ger en operatör möjlighet att utnyttja en annan operatörs anläggningar. Följande accessprodukter i grossistledet kan tillhandahållas över det subventionerade nätet:

- **FTTH/FTTB-nät:** tillträde till kabelrör, tillträde till svartfiber, tillträde till accessnätet (WDM-PON- eller ODF-tillträde [ODF = Optical Distribution frame]) samt bitströmsaccess.
 - **Kabelnät:** tillträde till kabelrör och bitströmstillträde.
 - **FTTC-nät:** tillträde till kabelrör, tillträde till delaccessnät och bitströmstillträde.
 - **Passiv nätinfrastruktur:** tillträde till kabelrör, tillträde till svartfiber och/eller tillträde till accessnätet. Om det är fråga om en integrerad operatör: skyldigheterna att bevilja tillträde (som avviker från tillträde till passiv infrastruktur) ska åläggas i enlighet med bestämmelserna i NGA-rekommendationen.
 - **ADSL-baserade bredbandsnät:** Tillträde till accessnätet, bitströmstillträde.
 - **Mobila eller trådlösa nät:** Bitström, gemensam användning av master och tillträde till stamnät.
 - **Satellitplattform:** Bitströmstillträde.
-